ΑΠΟΘΗΚΗ
ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

[illegible]

Φυλλάδιον Β'. Τόμος Α'. 1 Ἰουνίου.
ΕΝ ΒΡΑΪΛΑ 1864.

Ἐκδίδεται κατὰ πᾶσαν πρώτην τοῦ μηνός.

Τὸ ἐμπόριον ἐπὶ ἀρχαίων Ἑλλήνων.

(Ἐκ τῆς Ἱστορ. τ. ἐμπορ. Γ. Α. Νάνου.)

Ἡ ἐμπορική ἱστορία τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης αὐτῆς. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἀνέθετον τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν δόξαν εἰς τὸν πλοῦτον, οὐδ' ἐθήρευον διὰ τῶν ἐμπορικῶν κερδῶν τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἐπιδεικτικῆς τρυφῆς τῶν Φοινίκων καὶ Καρχηδονίων. Ἡ πατρίς, τὰ ἱερά, ἡ ἐλευθερία, ἡ φιλοσοφία, αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ καλαὶ τέχναι, καὶ τὰ μεγάλα καὶ ἐκλαμπρὰ ἔργα ἦσαν τὰ ἀντικείμενα τῆς λατρείας καὶ αὐτῶν τῶν ἐμπόρων Ἑλλήνων.

Ἀλλ' ἡ ἐμπορικὴ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἄξια μεγάλης ἐρεύνης καὶ σπουδῆς διὰ ὅλους κυρίως λόγους. Πρῶτον διὰ νὰ γνωρίσωμεν ἐν καὶ κατὰ πόσον συνετέλεσε τὸ ἐμπόριον εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς καὶ δεύτερον διὰ νὰ μάθωμεν ἐποῖα ὑπῆρξεν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ διοίκησις καὶ κατάστασις τοῦ ἐμπορίου. Διὰ τοιαύτας ἐρεύνας, ἀνάγκη νὰ ἴδωμεν τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῶν πολέων αὐτῆς, καὶ νὰ διακρίνωμεν ὅσον δυνατὸν τὸν ἐπιδεκτικὸν καὶ τὸν αὐτογενῆ πολιτισμὸν αὐτῆς.

Ἐκ τῆς ἱστορίας φαίνεται ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἀποκατάστασις τῶν Αἰγυπτίων καὶ Φοινίκων προηγήθη ἐπὶ αἰῶνας τῆς σταθερᾶς καθιδρύσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι κοινωνιῶν. Ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Κέκροψ, ὁ Δαναὸς, ὁ Κάδμος ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ Φοινίκης, καὶ τελευταῖον ὁ Πέλοψ τῆς Φρυγίας, δὲν εὗρον οὔτε λαοὺς σταθεροὺς καὶ ἰσχυρῶς ἀποκατεστημένους, οὔτε πόλεις συστημένας καὶ ἐγίνοντο κύριοι καὶ ἡγεμόνες τῶν τόπων. Ταῦτα δὲ συνέβησαν εἰς ἀκριβῶς μὲν ἀορίστους χρόνους, κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ χρονολογικοῦ μαρμάρου τῆς Πάρου, καὶ τὰς ἐξηγήσεις καὶ ἐρευνείας τῶν ἀρχαιολόγων, ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἕκτου μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ.

Ἐν ταύτῃ καὶ ἐν τῇ πρὸ ταύτης ἐποχῇ, λαοὶ διαφόρους ἔχοντες ὀνομασίας, καὶ μάλιστα οἱ Λέλεγες καὶ οἱ Πελασγοί, ἀδιαλείπτως ἐπλεφρεῦντες καθὼς οἱ παντελῶς ἀπολίτευτοι καὶ ἀσύντακτοι λαοὶ, διέτρεχον ἐφ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος, εἰς διαρκῆ κατάστασιν πολέμου διακείμενοι, καὶ κακῶς ἀποζῶντες διὰ τῆς ἁρπαγῆς καὶ τῆς βίας. Ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Θρᾳκὸς Βούτη κατέλαβον, λέγει ὁ Διόδωρος, κατὰ πρῶτον οἱ πειραται τὴν νῆσον Στρογγύλην τὴν ὕστερον ὀνομασθεῖσαν Νάξον. Οἱ Κᾶρες καὶ οἱ Φοίνικες κατέλαβον κατὰ διαφόρους χρόνους τὰς ἑκατονκήτους νύσας Κυκλάδας νήσους. Ἡ Κρήτη ἐδέχθη τοὺς Πελασγοὺς καὶ τοὺς Φοίνικας καὶ ἄλλους, θεωρουσα ὡς αὐτόχθονας τοὺς Ἐτεοκρήτας καὶ Κύδωνας, καθὼς ἡ Πελοπόννησος ἔλεγεν ὡς τοιούτους τοὺς Κυνουρίους καὶ Ἀρκάδας, καὶ ἡ Ἀττική τοὺς πρώτους τῶν κατοίκων αὐτῆς.

Ἡ κατάληψις τῶν ἑκατοικήτων καὶ ἀδεσπότων τόπων ἐδύνατο νὰ γένῃ ἐνεργητικὴ, ἐὰν ἔφερεν εἰρηνικὴν τινα καὶ εὐτακτον κατάστασιν κοινωνίας. Ἀλλ' ἡ λῃστεία ἐπεκράτει ἐν τῇ ξηρᾷ, καὶ ἡ πειρατεία ἐν τῇ θαλάσσῃ διὰ σχεδιῶν καὶ ἀτελεστάτων σκαφῶν ἐνεργοῦσα. Οὐδεμία πόλις ἐδύνατο νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὰ παράλια. Οἱ ἄνθρωποι ἐκάθουντο μὲ ὅλην τὴν ζῶων.

ωπλίζοντο μὲ ῥόπαλα καὶ λίθους, ἐτρέφοντο μὲ ἀγρίους καρπούς, μὲ ῥίζας καὶ κρόκα, καὶ οὔτε ἐρρύτευον, οὔτε ἐκαλλιέργουν. Ἡ δὲ ἄγρια αὕτη κατάστασις προεκρίνετο ἀπὸ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν τῆς γεωργίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν χρημάτων, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Θουκυδίδου.

Δὲν δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς κατὰ ποῖον ποτὲ χρόνον εἰσήχθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ σῖτος, ἡ κριθή, καὶ ἡ ἀμπελος. Αἱ μυθικαὶ παραδόσεις ἀποδίδουν εἰς τὸν Διόνυσον τὴν πρώτην καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς οἰνοποιΐας καὶ ζυθοποιΐας, εἰς δὲ τὴν Δήμητραν τὸ δώρημα τοῦ σίτου, καὶ εἰς τὸν Τριπτόλεμον τὴν διδασκαλίαν τῆς καλλιεργείας τῶν σιτηρῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἰσχυρίζοντο ὅτι εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐφύτρωσαν κατὰ πρῶτον οἱ καρποὶ οὗτοι, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐν γένει παραδέχονται ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι μετέδοσαν πρῶτοι εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας τὴν ἡμέρον τροφὴν καὶ τὸ σπέρμα τοῦ σίτου. Παρατηρεῖ ὅμως ὁ Διόδωρος ὅτι ἐξ ἄλλου τόπου εἰσήχθη εἰς τὴν Ἀττικήν, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη πεδιὰς ὁ τόπος, ὅπου κατὰ πρῶτον ἐκαλλιεργήθη ὁ σῖτος. Ὁ δὲ Παυσανίας ἀναφέρει, ὅτι πρῶτον ἐν τῇ Ἐλευσῖνι ἐσπάρη τὸ Ῥάριον ὀνομασθὲν πεδίον, καὶ πρῶτον ἔρρεε τὸν καρπὸν τῆς Δήμητρος, παρ' ἣς ἔλαβε καὶ ὁ ἥρως Φυτάλος τὴν συκῆν. Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ τὸν Ἰσοκράτην, καὶ κατὰ τὸν Θουκυδίδην, καὶ κατὰ πολλοὺς ἄλλους ἀρχαίους συγγραφεῖς, προηγήθησαν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν σύστασιν κύστασιν, ὁπωσδήποτε, γεωργικῆς καὶ βουκολικῆς κοινωνίας, μὲ ὅλον ὅτι ἡ Σικυὼν καὶ τὸ Ἄργος ὑπῆρξαν τὰ ἀρχαιότερα κυριαρχήματα Ἑλληνικὰ κράτη. Κάποιοι δὲ ἱστορικοὶ βέβαιον ὅτι οἱ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ εἰς τὴν Βοιωτίαν Αἰγύπτιοι καὶ Φοίνικες μετὰ τοῦ Κέκροπος καὶ Κάδμου, εἰσήγαγον διαφόρους διδασκαλίας νόμων, καλλιεργείας τῆς γῆς, τεχνῶν τινων καὶ τῶν Φοινικείων στοιχείων τῆς γραφῆς καὶ Μαντικῆς καὶ θρησκευτικῆς λατρείας. Ἀπαντᾶ εἰς ἐπιγραφὴν ἐκεῖ λίνος, πιστεύομεν ὅτι προσεπάθησαν νὰ διαδώσωσι τὴν καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν καὶ τῆς ἀμπέλου, καὶ πρὸς χρῆσιν αὐτῶν, καὶ πρὸς παραγωγὴν ἐμπορικῶν προϊόντων, καὶ μάθοσιν τοῦ σίτου, τὸν ὁποῖον ἀνεῦρον καὶ ἐλάβοσαν πανταχόθεν οἱ Φοίνικες καὶ Αἰγύπτιοι.

Δὲν ἤρκει ὅμως διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ γεωργικοῦ καὶ βουκολικοῦ βίου ἡ διάδοσις τῶν σπερμάτων καὶ ἡ τῆς καλλιεργείας διδασκαλία. Ὑπῆρχε πρὸ πάντων ἡ ἀνάγκη νόμων καὶ ἰσχύος, διὰ ὧν νὰ ὑποταχθῶσι οἱ ἀγριόβιοι λαοὶ εἰς τὸν οὐράνιον βίον, καὶ νὰ συστηθῇ διὰ τοῦ πεδίου καὶ τῆς προστασίας τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας ἡ ἐξαρχάλωσις τῶν καρπῶν τῶν κόπων ἑκάστου. Ἀλλ' οἱ ἄποικοι, τὴν μὲν λῃστείαν καὶ πειρατείαν δὲν κατέπαυσαν, τὴν δὲ γεωργίαν ἐπὶ ὀλίγων παραλίων τόπων ἠδυνήθησαν νὰ ἱδρύσωσι. Πολλὰ ἔτη μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Δαναοῦ καὶ τοῦ Πέλοπος, ἡ Ἀρκαδία ἦτο λαοῦ παντελῶς ἀνιστόρου, τρεφομένου μὲ ῥίζας καὶ καὶ βαλάνους, ἐξ οὗ ἐλέγοντο κατ' ἐξοχὴν οἱ Ἀρκάδες βαλανοφάγοι.

Ἡ τακτοποίησις τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, καὶ ἡ διάδοσις τῆς εὐταξίας καὶ τῆς δικαιοσύνης ἤρξατο κυρίως ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἡρώων. Εἰς τὴν Κρήτην ἀπονέμεται ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου καὶ τῶν ἄλλων ἱστορικῶν ἡ ἀρχαιοτέρα καθίδρυσις τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἡ ἀρετηρία ἐνέργεια πρὸς τὸν σιδηρᾶν κόσμον.

Ὁ Μίνως, βασιλεὺς τῆς Κρήτης, ἀφ' οὗ ἔκτισεν ἐν αὐτῇ πολλὰς πόλεις, καὶ συνέταξε τὴν ὁσιοκρατίαν αὐτῶν, κατεσκεύασε στόλον ἐκ τῶν μορίων πλοίων τῆς πρωτοπείρου ναυτιλίας τῶν χρόνων ἐκείνων, κατεδίωξε τοὺς πειρατὰς ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐπὶ τῶν νήσων, καὶ τὰς μὲν θαλασσοπορείας ἐξησφάλισε, τὰς δὲ ῥίζας τῆς πειρατείας ἀπέκοψε, ἀποβάλων ἀπὸ τὰς νήσους τοὺς Κᾶρας καὶ διὰ Κρητῶν καταλόβων αὐτάς. Ἐπολέμησε δὲ καὶ ἐτιμώρησε τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Ἀνδρόγεω, καὶ κατὰ τῆς Σικελίας ἐξεστράτευσεν, ἐπιχειρήσας νὰ καταστήσῃ πιστὰς καὶ ἀνόλους τὰς μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ τόπων σχέσεις. Ὁ δὲ Ῥαδάμανθυς καὶ ὁ Σαρπηδών, ἥρωες Κρῆτες, μετέβησαν μετὰ πολλῶν Κρητῶν εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ ἐπεκράτησαν ὡς βασιλεῖς, ὁ μὲν Ῥαδάμανθυς ἐπὶ τινων νήσων καὶ παραλίων, ὁ δὲ Σαρπηδὼν ἐπὶ τῶν τόπων τῆς Λυκίας, ὅπου ἔκτισε κατὰ πρῶτον τὴν Μίλητον, ὀνόμασιν μιᾶς τῶν ἐν Κρήτῃ πόλεων. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ πρὸς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Μίνωος κοινὴ ὑπόληψις τῶν Ἑλλήνων, ὥστε οἱ ποιηταὶ καὶ μυθολόγοι κατέστησαν αὐτὸν δικαστὴν ἐν τῷ ἅδῃ.

Ὁ Μίνως λοιπὸν καὶ οἱ Κρῆτες θαλασσοκρατήσαντες πρὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοσοῦτον ὑπερέχοντες καὶ ἐπιδείξαντες πάντοτε εἰς τὴν ναυτικήν, ὥστε διὰ τοὺς ὑπερκορεσμένους ἥρκεσαν τῶν συνήθων καὶ συνηθεστέρων ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν ἐλέγετο ἡ ἐρωτικὴ παροιμία, « ὁ Κρὴς ἄρκει τὴν θάλασσαν».

Ἀλλ' ὁ Μίνως καθ' ἕνα αἰῶνα προηγήθη τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἢ ἐν τῷ Π'

αἰῶνι πρὸ Χριστοῦ βασιλεύσας, ἴδρυε βεβαίως προϋπάρξαντα ἐν τῇ Κρήτῃ τὰ μέτρα, δι' ὧν ἐνήργησεν. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει τὸν Μίνωα ὡς νομοθέτην καὶ βασιλέα, ἀλλ' ὄχι ἐφευρέτην τεχνῶν. Οἱ ὀνομασθέντες Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, ἀναφέρονται ὡς πρῶτοι ἐργασθέντες ἐν τῇ Κρήτῃ, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀστεράων, τὸν χαλκὸν καὶ τὸν σίδηρον διὰ τοῦ πυρός, οἱ δὲ ἀπόγονοι αὐτῶν Κουρῆτες προσέθεσαν τὴν ὁπλοποιΐαν, τὴν μελιττουργίαν καὶ τὴν πυρομαντικὴν καὶ ἄλλα. Οὗτοι δὲ ἦσαν προγενέστεροι τοῦ Μίνωος. Κουρῆτες ὑπῆρξαν καὶ εἰς τὴν Σικυῶνα, καὶ εἰς τὴν Εὔβοιαν, καὶ εἰς ἄλλους τόπους, καὶ εἰς τὴν Ῥόδον.

Κάποιος καὶ φυσικὸς πολλὰς πόλεις, καταστήσας ναυτικὴν δύναμιν, καὶ καταστρέψας τὴν πειρατείαν, ἠτοίμασεν ὁ Μίνως τὰ κατάλληλότερα μέσα πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου. Ἐπροστάτευσε δὲ ἐξαιρέτως καὶ τὰς τέχνας, καὶ περιεποιήθη ὡς φίλον του τὸν πολυτέχνην Δαίδαλον, τοῦ ὁποίου ἡ τεχνικὴ ἐπιτηδειότης τοσοῦτον διεκρίθη, ὥστε ὅλα τὰ δυσκόλου κατεργασίας καὶ τὰ τεχνικῆς ἐγχειρήσεως ἔργα ὠνομάζοντο δαιδάλεια ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι, ἄλλοι ἥρωες μὲ τὰ ῥόπαλον καὶ μὲ τὸν σίδηρον εἰς τὰς χεῖρας εἰσήγαγον τὴν εὐταξίαν καὶ ἀφρόλειαν. Ὁ Ἡρακλῆς κατεκόλαψε τοὺς λῃστὰς καὶ κατέλυσε τὰ θηρία. Ὁ Θησεὺς ἐμιμήθη τὸν Ἡρακλῆ κατὰ τοῦτο καὶ συνῴκισε τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, συναθροίσας τοὺς σποράδην ἐν χωρίοις κατοικοῦντας. Ὁ δὲ Ἰάσων καὶ οἱ ἄλλοι Ἀργοναῦται ἐξετέλεσαν ὅλα ἔργα χρησιμώτατα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος, τὸν πλοῦν εἰς τὸν Πόντον μέχρι τοῦ ποταμοῦ Φάσιδος (Ῥιών) εἰς τὴν Κολχίδα, καὶ τὴν ἐκ τούτου συμβάσαν τιμωρίαν τῶν ἐγχωρίων κατοίκων τῶν τόπων ἐκείνων.

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀπορρίπτωνται ὡς ψευδεῖς μῦθοι οἱ περὶ τῶν πράξεων τῶν ἡρώων διηγήσεις, ἀλλὰ πρέπει νὰ καθαρίζωνται ἀπὸ τὸ μυθῶδες καὶ τὸ ἄπιστον, ὡς ὁ Πλούταρχος, ὁ Διόδωρος, ὁ Στράβων καὶ ἄλλοι συμβουλεύουσι. Ἐὰν οἱ ποιηταὶ τῆς μυθολογίας ἐξέθεσαν τὰς πράξεις τῶν ἡρώων τοιαύτας, ὥστε νὰ ἐκπλήξωσι τοὺς πολλοὺς διὰ τὰ αἴτια καὶ διὰ τὰ μεγαλεῖα τῶν ἔργων ἐὰν τὰ ὑπὸ διαφόρων ἐμνημονευμένα μεγάλων ἀνδρῶν, καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐκτελεσθέντα ἀποδίδωσιν εἰς ἕνδεκα ἑνὸς μόνου ἐκ τούτων ὅμως οὐδὲν εἶναι νὰ ἀποβάλῃ ὡς ψεῦδος καὶ τὰ ἐκ τῆς φύσεως καταστάσεως τῶν πραγμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μαρτυρούμενα καὶ ὁλοκληρούμενα ἔργα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν παραδόσεων διατηρηθέντα εἰς τὴν μνήμην τῶν λαῶν, καὶ ὑπὸ σοβαρῶν συγγραφέων ὡς μὴ ἀνάξια πίστεως ἀναφερόμενα. Πόσα εἶναι τάξις πραγμάτων τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, εἰς ἕνδεκα τοὺς τόπους τῆς οἰκουμένης εἰσήχθη διὰ τῶν ἔργων μεγάλων ἀνδρῶν ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ ἀμφιβάλλωμεν ὅτι τοιοῦτοι ὑπῆρξαν οἱ τακτοποιήσαντες τοὺς λαοὺς τῆς ἀρχαιοτάτης Ἑλλάδος, εἴτινες ἀνάλογοι τοῦ μεγαλείου τῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν κινδύνων καὶ τῶν θυσιῶν αὐτῶν, ἐτιμήθησαν ὡς ἡμίθεοι ἥρωες. Πῶς νὰ ἀποβάλωμεν τὴν δόξαν τῶν ἔργων τοῦ Θησέως, ἐν ᾧ τριάκοντα ὅλοι καὶ ἐπίκτητοι ἔτοι αἰῶνες διασώζουσιν ἀκέραιον τὸν εἰς δόξαν αὐτοῦ ἐνεγερθέντα ναόν, μεγαλοπρεπῶς ἱστάμενον εἰς τὰ πρόθυρα τῶν Ἀθηνῶν; Πῶς νὰ ἀπιστήσωμεν μετὰ λόγου περὶ τῶν ἔργων ἑνὸς ἢ πλειόνων Ἡρακλέων, ἐν ᾧ καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἱστορικοὶ βεβαιοῦσιν, ὅτι ἅπαντα τὰ ἀρχαῖα ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἐτίμων τὸν Ἕλληνα Ἡρακλῆ διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς εὐταξίας καὶ ἀσφαλείας εἰς τοὺς πλείστους τῆς οἰκουμένης τόπους; Ἐὰν οὐδεὶς ἠφανίσθη νὰ θεωρήσῃ ἀνύπαρκτον τὸν κατὰ τῆς Τροίας πόλεμον, διὰ ποῖον ἄρα λόγον δύναται τις νὰ ἐκλάβῃ ὡς καθαρὸν πλάσμα ποιητικῆς φαντασίας τὸν πλοῦν τῶν Ἀργοναυτῶν, τὸν ὁποῖον περὶ τὸν δέκατον αἰῶνα π. Χ. ἱστορικῶς ἐξεφράσθησαν ὁ ἥρως τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης Ἀπολλώνιος, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ Φάσιδος οἰκοῦντες ἐμνημόνευσαν κατὰ παράδοσιν τῶν προγόνων αὐτῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ; Ὁ ὀλιγαλογιθέστατος τῶν ἱστορικῶν Θουκυδίδης, ἀναφέρει τὰ περὶ τοῦ Μίνωος, καὶ ὁπόσα ποτὲ εἶχον ἀναβολὴν ἐδυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν περὶ τῶν τριῶν αὐτοῦ;

Ἀφ' οὗ λοιπὸν διὰ τῶν ἔργων τῶν ἡρώων εἰσήχθη εὐταξία τις, ἀσφάλεια καὶ δικαιοσύνη, ἀνεπτύχθησαν ὁπωσδήποτε αἱ μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν λαῶν σχέσεις, καὶ ἡ πρόοδος εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ μικρὸν ἐμπόριον, ὅπερ διὰ θαλάσσης κατ' ἐξοχὴν ἐγένετο. Οἱ ἄνθρωποι, λέγει ὁ Θουκυδίδης, ἔλαβον θάρρος, ἔκτισαν παραλίας πόλεις καὶ κατέλαβον τοὺς ἰσθμοὺς χάριν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν συγκοινωνιῶν. Εἰς ὅλας δὲ τὰ παράλια πόλεις καὶ εἰς τὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος κατοικισθέντες πλεῖστα χρήματα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν συγκοινωνιῶν. Καὶ ταῦτα ἐγένοντο πρὸ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἡ δὲ εἰσηχθεῖσα εὐταξία καὶ ἀσφάλεια, καὶ τὸ ἐμπόριον, ἐβελτίωσαν τὴν κατάστα-

σιν των λαών ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μετ' ὀλίγα ἔτη καταστάθησαν οὗτοι ἱκανοὶ νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν μεγάλην καὶ ἀξιοθαύμαστον διὰ τὴν ἐπιμονὴν τῆς ἐλληνικὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἑρμοῦδας

(ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙ ΔΑΝΙΑΣ

Ἡ Δανία (Danemark) εἶνε βασίλειον τῆς Βορείου Εὐρώπης καὶ τὸ μικρότερον τῶν τριῶν Σκανδιναυικῶν κρατῶν (Σουηδία, Νορβηγία, Δανία). Κεῖται ὑπὸ τὴν 53° 22′ – 57° 45′ Β. Πλ. καὶ 5° 45′ 10° 14′ Α. Μῆκ. Μετ' βορρᾶν πανταχόθεν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, πλὴν πρὸς Μεσημβρίαν, ὅπου περιορίζεται ὑπὸ τοῦ Ἀνιδίρ καὶ τοῦ Μελιμβούργου ἔχει τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν πρὸς Ἀνατολάς, τὴν Βορείαν θάλασσαν πρὸς Δυσμάς ὁ πορθμὸς τοῦ Σούνδ, ὁ Κατεγάτης, καὶ ὁ Σκαγερ-ράκ χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀριθμοῦνται 2,000,000. Πρωτεύουσαν ἔχει τὴν Κοπεγχάγην (Copenhague). Ἐπίσημοι πόλεις αὐτῆς εἶναι Ἀλτόνα, Ἔλσινορ, Ὀδένσε, Σλέσβιγ, Ἀαρχοῦς, Ἀλβορχ, Ἀστεραῦ, κτλ. Αἱ χῶραι αἱ ἀπαρτίζουσαι τὴν Δανικὴν μοναρχίαν διαιροῦνται εἰς ἴδιους Δανικὸν καὶ εἰς Γερμανικόν. Αἱ Δανικαὶ χῶραι σύγκεινται 1-ον ἐκ τῆς Κιμβρικῆς χερσονήσου, ὑποδιαιρουμένης εἰς βόρειον Ἰουτλανδίαν καὶ νότιον Ἰουτλανδίαν ἢ δουκάτον Σλέσβιγ δεύτερον, ἐκ τοῦ Δανικοῦ ἀρχιπελάγους, περιλαμβάνοντος τὰς νήσους Σέλλανδ (Sjelland), Φυνίαν (Fyen), Λαλανδ, Φάλστερ, Βορνχόλμ, Μόιν (Moen), Ὄεσρε (Oesre), Ἄλσεν, Φέμερν, κτλ. ταύτας δὲ προσθετέον τὴν Ἰσλανδίαν καὶ τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν Φερόων (Feroë). Γερμανικαὶ χῶραι εἶναι ἰδίως τὸ δουκάτον Ὁλστεῖν (Holstein) καὶ Λαουενβοῦργον (Lauenburg), ἅτινα ἀποτελοῦσι μέρος τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας εἰς τὰς κτήσεις ταύτας προσθετέον καὶ τὰς δανικὰς ἀποικίας, αἵτινες εἶναι καταστήματα τινα ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Γρονλανδίας (Groenland), ἐμπορικά τινα καταλύματα (comptoirs) ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Γουϊνέας, τὰς νήσους τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἰς τὰς Ἀντίλλας, τὴν πόλιν καὶ τὰ περίχωρα τοῦ Τρανκουεβάρ (Tranquevar) εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας. Αἱ ἐν τῇ Βαλτικῇ δανικαὶ κτήσεις συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ἀρχιπελάγους τῶν Φερόων διαιροῦνται διοικητικῶς εἰς δύο· τὸ κυρίως βασίλειον τῆς Δανίας καὶ τὰ δουκάτα· τὸ πρῶτον ὑποδιαιρεῖται εἰς 20 νομοὺς καὶ τὸ δεύτερον εἰς 31.

Ἡ Δανία ἔχει ὀλίγα ὄρη· οἱ διαρρέοντες αὐτὴν ποταμοὶ δὲν ἔχουσιν ἐπισημότερα κυριώτερα μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὁ Ἐιδερ, ὁ Γρόδος καὶ ὁ Γοῦδεν, ἔλη δὲ ἀπαντῶνται ἐν τῇ Ἰουτλανδίᾳ. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶνε ψυχρὸν μὲν ἀλλ' ὑγιὲς τὸ ἔδαφος εἶνε γόνιμον εἰς νομάς, τρέφει δὲ πολλὰ καὶ καλὰ δοσκήματα καὶ ἵππους ἰδίους. Καλλιεργεῖται ἐντεῦθεν ἐπιτυχῶς τὸ ἐνρυβόδιον (ῥιζάρι), ἡ βρυωνία (χόμελι), καὶ πανταχοῦ σιτηρά. Οἱ κάτοικοι τῆς Δανίας εἶναι σχεδὸν πάντες τῆς Γερμανικῆς φυλῆς (Δανοί, Ἀλλαμανοί, Φρίσσιοι). Ἡ κυβέρνησις ἦτον συνταγματική, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1660 ἔτους ἀπόλυτος. Ὁ βασιλεύς, ὡς δοὺξ τοῦ Ὁλστεῖν καὶ Λαουενβοῦργ εἶνε μέλος τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ τῶν διαμαρτυρουμένων, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνεκτοί. Μετὰ τοὺς διαμαρτυρουμένους οἱ Ἰουδαῖοι ἔχουσι τὸν μεγαλίτερον πληθυσμόν. Ἡ βιομηχανία τῆς χώρας συνίσταται εἰς ὑφάσματα πρὸς κατασκευὴν ἱστίων (καραβόπανα), ἐρυθρὰ, πορκελάνας, ὅπλα. Τεχνουργοῦσι δὲ ἐν Δανίᾳ καὶ πολλὰ χειρόκτια ἐκ τῶν ἰδίως καλουμένων gants de Soukde. Τὸ ἐμπόριον ἀκμάζει πρὸ πολλοῦ. Ἡ παιδεία εἶνε πολὺ διαδεδομένη.

ἱΣΤΟΡΙΑ. Ἡ Δανία κατῳκεῖτο κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς ὑπὸ τῶν Ἰουτῶν ἢ Γοτθῶν, τῶν Κίμβρων, καὶ τῶν Ἀγγλῶν. Βασιλεῖς ἔσχον ἔπειτα ἀπόγονοι τινὲς τοῦ Ὀδίνου, ἐπικαλουμένου Σκιλδουγγίου οὗτοι προσέτερον εἰς τὸν Ὀδίνον λατρείαν αἵματος. Ὁ χριστιανισμὸς εἰσήχθη παραυτὸς μόλις ἐν ἔτει 826 ὑπὸ τοῦ Ἁγ. Ἀνσγαίρου (S. Anschaire). Ἀπὸ τῆς ΙΓ ἑκατονταετηρίδος οἱ Δανοὶ ἐδόθησαν εἰς τὴν περιπετείαν, καθὼς καὶ οἱ Νορβηγοί, μεθ' ὧν συμπεριλαμβάνουσιν αὐτοὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα Νορμανδοὶ Normands ἢ Northmans (ἄνδρες τοῦ Βορρᾶ). Οὗτοι ἐδουλώθησαν τοὺς Σάξωνας κατὰ τοὺς Μεγάλου Καρόλου, ἀλλ' ἠγκρατέθησαν ἐπὶ τέλους νὰ ζητήσωσι τὴν εἰρήνην, ἐν ἔτει 803. Αἱ συχναὶ αὐτῶν ἐπιδρομαὶ κατεδίωξαν τὸ Καρολίγγειον κράτος, τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἱσπανίαν καὶ ἐξαίρετως τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν ἐπὶ ὅλην ἑκατονταετηρίδα. Δὶς κατέκτησαν σχεδὸν ἅπασαν τὴν Ἀγγλίαν, πρῶτον

ἐν ἔτει 878, ἐπὶ Ἀλφρέδου, ἔστις εἶδε μετ' ὀλίγον συνεκτήσατο πάλιν μέρος τῆς χώρας· δεύτερον ἐν ἔτει 1016, κατὰ τὸν θάνατον Ἐδμόνδου τοῦ Σιδηροπλεύρου (Edmond Côte-de-Fer), καὶ ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Κανούτου. Τὸ δανικὸν κράτος διετηρήθη ἐν Ἀγγλίᾳ μόνον μέχρι τοῦ 1041· ἡ Σαξωνικὴ δυνασταία ἐσώθη τῷ 1047, καὶ ἀνεκατεστάθη ὑπὸ τῆς τῶν Ἐσθριθίδων (Estlirithides). Ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτων ἡ Δανία ἐγένετο τρόπον τινὰ Γερμανικὸν φεουδον (1152—1162). Ἀνεκτήσασα δὲ πάλιν τὴν ἀνεξαρτησίαν της κατέστησε τὴν νῆσον Ρύγεν (Rugen) (1168) τὴν Σλεσβίκιν (1181—1188), τὴν Πομεράνιαν (1210), ἡν ἐνεσώσατο ἀπόλεσε πάλιν μετ' ὀλίγον, τὴν Ἐστόνιαν (1239), ἣν ὁ Βαλδεμὰρ ἀπόλεσε τῷ 1347 εἰς τοὺς Τευτονικοὺς Ἱππότας. Ἀφ' οὗ δὲ καὶ ἡ δυνασταία τῶν Ἐσθριθίδων ἐσβέσθη τῷ 1375, ἡ ἀκμὴ περιῆλθεν εἰς ἕνδεκα μέχρις ὅτου ἡ κτήσις τῆς Δανεμαρκίας Μαργαρίτα, θυγάτηρ τοῦ Βαλδεμὰρ Δ' ἔθεσε τὸ σημεῖον εἰς τὸν Ἔρικον (Eric) τῆς Πομεράνιας (1396). Αὕτη τὸν κατέστησε καὶ βασιλέα τῆς Νορβηγίας τῷ 1389 καὶ πάλιν αὕτη τὸν ἔστεψε βασιλέα τῆς Σουηδίας τῷ 1397, διὰ τῆς περιφήμου ἑνώσεως τοῦ Κάλμαρ, ἥτις συνεχώνευσαν τὰ τρία κράτη εἰς ἓν· Ἀλλ' ἡ ἕνωσις αὕτη ἐπῆξε μόνον ὀνόματι· ἐν ἔτει 878, ἐπὶ Ἀλφρέδου, ἔστις εἶδε μετ' ὀλίγον συνεκτήσατο πάλιν μέρος τῆς χώρας· δεύτερον ἐν ἔτει 1016, κατὰ τὸν θάνατον Ἐδμόνδου τοῦ Σιδηροπλεύρου (Edmond Côte-de-Fer), καὶ ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Κανούτου. Τὸ δανικὸν κράτος διετηρήθη ἐν Ἀγγλίᾳ μόνον μέχρι τοῦ 1041· ἡ Σαξωνικὴ δυνασταία ἐσώθη τῷ 1047, καὶ ἀνεκατεστάθη ὑπὸ τῆς τῶν Ἐσθριθίδων (Estlirithides). Ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτων ἡ Δανία ἐγένετο τρόπον τινὰ Γερμανικὸν φεουδον (1152—1162). Ἀνεκτήσασα δὲ πάλιν τὴν ἀνεξαρτησίαν της κατέστησε τὴν νῆσον Ρύγεν (Rugen) (1168) τὴν Σλεσβίκιν (1181—1188), τὴν Πομεράνιαν (1210), ἡν ἐνεσώσατο ἀπόλεσε πάλιν μετ' ὀλίγον, τὴν Ἐστόνιαν (1239), ἣν ὁ Βαλδεμὰρ ἀπόλεσε τῷ 1347 εἰς τοὺς Τευτονικοὺς Ἱππότας. Ἀφ' οὗ δὲ καὶ ἡ δυνασταία τῶν Ἐσθριθίδων ἐσβέσθη τῷ 1375, ἡ ἀκμὴ περιῆλθεν εἰς ἕνδεκα μέχρις ὅτου ἡ κτήσις τῆς Δανεμαρκίας Μαργαρίτα, θυγάτηρ τοῦ Βαλδεμὰρ Δ' ἔθεσε τὸ σημεῖον εἰς τὸν Ἔρικον (Eric) τῆς Πομεράνιας (1396). Αὕτη τὸν κατέστησε καὶ βασιλέα τῆς Νορβηγίας τῷ 1389 καὶ πάλιν αὕτη τὸν ἔστεψε βασιλέα τῆς Σουηδίας τῷ 1397, διὰ τῆς περιφήμου ἑνώσεως τοῦ Κάλμαρ, ἥτις συνεχώνευσαν τὰ τρία κράτη εἰς ἓν· Ἀλλ' ἡ ἕνωσις αὕτη ἐπῆξε μόνον ὀνόματι· ἐν ἔτει 1448, μετὰ τὸν θάνατον Χριστοφόρου τῆς Βαυαρίας, ὁ Χριστιανὸς Α'. ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Ὁλδεμβούργ, ἐξελέγη βασιλεὺς ὑπὸ τῶν Δανῶν, καὶ ἐγένετο γενάρχης τῆς οἰκίας ἥτις βασιλεύει μέχρι τοῦ ἀποθανόντος ἀοιδίμου Φριδερίκου. Ἐπὶ τοῦ Χριστιανοῦ Δ'., ἡ Δανία ἔλαβεν ἀτυχὲς μέρος εἰς τὸν τριακονταετῆ πόλεμον· ἀπώλεσε τὰς ἐν Γοθία κτήσεις της καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Σουηδίας ὑπεροχήν της. Τῷ 1660, ἐπανάστασις τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ἀγγίνων ἔδωκεν εἰς τὸν βασιλέα ἀπόλυτον ἐξουσίαν. Τῷ 1854, ἡ Δανία ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως της σύνταγμα μετὰ τῶν ἐπαρχιακῶν κρατῶν. Συμμαχήσασα μετὰ τῆς Γαλλίας ἐπὶ Ναπολέοντος ἔπαθε τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, καὶ εἶδε τὴν Κοπεγχάγην βομβοβολουμένην ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου (1807) τῷ 1814, ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας ἀπώλεσε διὰ παντὸς τὴν Νορβηγίαν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΦΕ.

Τὸ καφόδενδρον εἶνε ἀειθαλὲς, αὐξάνει ταχέως, καὶ ἐξικνεῖται πολλάκις εἰς ὕψος 15 ἕως 25 πεδῶν, ἐπὶ κορμοῦ εὐθέος, οὗ ἡ διάμετρος δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 3 ἢ 4 δακτύλους. Ἡ ῥίζα αὐτοῦ εἶνε ἀτρακτοειδὴς, ὁ φλοιὸς λεπτὸς καὶ καλύπτεται ὑπὸ ὑπολείκου ἐπιδερμίδος, ἥτις, ἐρανθεῖσα ῥήγνυται πολλαχοῦ. Τὸ ξύλον τοῦ δένδρου τούτου εἶνε ἀρκούντως σκληρόν, οἱ δὲ κατώτεροι κλάδοι του εἶσιν ἄπλοι καὶ ἐκτείνονται ὁριζοντιώτερον ἢ οἱ ἀνώτεροι. Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ βρίθουσι φύλλων ἐν παντὶ καιρῷ, ἅτινα ἐμπάζουσι τὰ τῆς κοινῆς ὄψεως, καὶ συνήθως εἰσὶν ὀλίγον μακρότερα καὶ ἐξύτερα κατὰ τὰς ἄκρας των λιοσὰ καὶ στιλπνὰ ἀνωθεν, ὠχρὰ κάτωθεν καὶ φερόμενα ὑπὸ βραχυτάτων μίσχων (τσοῦκ). Ἐκ τῆς μασχάλης τῶν πλείστων φύλλων ἐκφύονται τέσσαρες ἢ πέντε μικροὶ σωροὶ ἀνθέων, μονοπετάλλων, λευκῶν, παρομοίων τῇ ἱσπανικῇ ἁσμῇ (ἀσουμί), καὶ ἀποπνεόντων, ὡς ἐκείνη, εὐσμὴν ἡδεῖαν καὶ τερπνήν. Τὰ ἄνθη ταῦτα παρέρχονται ταχέως ἀντικαθιστώμενα ὑπὸ κερασοειδῶν τινων καρπῶν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον στρογγύλων ἢ ὠοειδῶν, σχηματιζομένων ἐξωθεν μὲν ἐξ ἑνὸς παχυτάτου βελοῦς ὑποκιτρίνου περικαλύπτοντος δύο μικροὺς κόκκους ἢ κόκκους συγκολλημένους κατὰ τὸ πλατύτερον μέρος των, ἕκαστον δὲ τούτων περιτυλιγμένον ἐντὸς ἰδιαιτέρας καὶ σκληρᾶς τινος μεμβράνης. Οἱ κόκκοι οὗτοι εἶσιν ὁ παρὰ πᾶσι γνωστὸς καφὲς. Ἐκτὸς τοῦ δένδρου τῆς Ἀραβίας ἡ βοτανικὴ γνωρίζουσιν ἄλλα 18 διάφορα εἴδη ἐν ἐγγύρῳ ἐν Βουρβόνι ἓν ἕτερον καλούμενον τοῦ Ἁγ. Δομίνγου ὅλα φυσικὰ εἴδη τῆς Γουϊνέας· τέσσαρα φυόμενα ἐν ταῖς νήσοις τῆς νοτίου θαλάσσης, καὶ δέκα ἄλλα ἀνακαλυφθέντα πρὸ τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν κατὰ τὰς Κορδιλλιέρας ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῆς Νέας Φλόρας τοῦ Περοῦ.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΦΕ. Τὸ δένδρον τοῦτο εὐδοκιμεῖ ἐν πάσαις ταῖς χώραις ταῖς κειμένοις μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἢ γειτνιαζούσαις εἰς αὐτὸν, οἷον ἐν τῇ Νήσῳ τῆς Γαλλίας (Ile-de-France) καὶ τῆς

Βουρβόνος ἐν τῇ Γαλλικῇ καὶ Ὁλλανδικῇ Γουϊάνῃ, ἐν πάσαις ταῖς Ἀντίλλαις, καὶ μάλιστα ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, ἥτις ἀποστέλλει πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης τὸν κάλλιστον πάντων τῶν καφίδων. Αἱ μάλλον ἐκτεταμέναι φυτείαι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ Γεμέν, κατὰ τὰς τοπαρχίας τοῦ Ἄδεν καὶ τῆς Μόκας, συνήθως ἐπὶ τοῦ ἡμιπλαίρου τῶν ὀρέων μεταξύ, δηλαδή, τοῦ ὕψους τῆς κορυφῆς καὶ τοῦ ὑπερβάλλοντος κάτωνος τῆς πεδιάδος. Τὰ ἐν ταῖς πεδιάσι καφόδενδρα ἔχουσι πλησίον των ἕτερον δένδρον, μέλαν λίκαν λ. χ., ὅπως μὴ καταξηραίνωνται πρόωρως οἱ καρποὶ ὑπὸ τῶν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν πιπτουσῶν ἐπ' αὐτῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἀλλ' ὑπάρχῃ ἐν τῷ μεταξύ καὶ τῆς ἀνάπαυλα. Αἱ ῥίζαι τοῦ καφὲ ἀγαποῦσι τὸ ὕδωρ, διὰ τοῦτο οἱ Ἄραβες διοχετεύουσιν εἰς τοὺς κάκους, ὡς ἐρίσσουσιν, ἵνα φυτεύωσι τὰ δενδρύλλια, τὸ ὕδωρ τῶν πλησίον πηγῶν, ἢ τὴν κοιλορρόαν διευκολύνουσι διὰ λίθων.

Πολλαπλασιάζουσι τὸ καφόδενδρον σπείροντες τοὺς κόκκους τοῦ λοβοῦ εἰς αὐτόρριζα ἢ μᾶλλον εἰς κύτη τοῦτον τὸν τόπον, ὅπου μέλλουσι νὰ μείνωσιν τὸ μέρος ἤνε ἀκριβῶς. Ἡ καταλληλοτέρα ὥρα τοῦ ἔτους εἶνε ἡ ἐσημερία τοῦ φθινοπώρου διὸ τὴν Μαρτινίκαν, τὸν Ἅγ. Δομίγγον, καὶ δι' ὅλας τὰς ἐντεῦθεν τοῦ Ἰσημερινοῦ κειμένας χώρας ἡ δὲ ἐσημερία τοῦ Μαρτίου διὰ τὴν Νῆσον τῆς Γαλλίας καὶ τὴν Βουρβόνα, αἵτινες κεῖνται ἐκεῖθεν τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ὁ σπόρος εἰς φυτῶρα μεταφυτεύει τὰ φυτά τον τὸν ἐπόμενον χειμῶνα.

Τὰ καφόδενδρα ἀφαιροῦνται ποιοῖμενα διὰ διαστολίσεως (par filtration), ἢ ἀρδεύσεως (μὲ νερὸ τρεχούμενο), εἴτε τπαίρει τὸ σπόρον, εἴτε φυτεύει δενδρύλλια, δὲν πρέπει ἔντος τοῦ αὐτοῦ χωραφίου νὰ καλλιεργῇ ἄλλο τι πλὴν ἀραδοσίτου, πίσων καὶ τῶν ραφανίδων. Αἱ φυτεῖαι ἐξακολουθοῦσι κατ' ἔτος ἕνα ἀναπληρώνωνται ὅσα φθείρουσιν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες, οἱ σφοδροὶ ἄνεμοι καὶ αἱ θύελλαι ὅπως δὲ τὰ δένδρα ἀναμιλάττωνται ἀπὸ τῶν σφοδρῶν ἀνέμων ἐκκορυφώνονται, ἢ δὲ ἐγκάρσιος κόπη ἴσως δὲν μένει ἄνευ ἀποτελέσματος ὡς πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἰδιοτήτων τῶν κόκκων τοῦ καφέ. Τὰ καφόδενδρα καρποφοροῦσι μετὰ 4 ἢ 5 ἔτη, καὶ ἐξακολουθοῦσι καρποφοροῦντα ἐπὶ 30 καὶ 40 ἔτη. Τὰ ἤδη γεγηρακότα ἀνανεώνονται διὰ κεντρόμματος.

ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΤΟΥ ΚΑΦΕ. Ἐν τῇ Εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ ἡ καφὲ συγκομιδὴ γίνεται κατὰ Μάϊον ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τὸ δένδρον ἀπόδεσμας καὶ σείουσιν αὐτὸν οἱ ὠριμάσαντες λοβοὶ πίπτουσιν ἐπὶ τῶν σπυρίδων, ὅλως συλλέγοντες μεταφέρουσιν εἰς τόπον, ἔνθα εἶναι ἠπλωμένοι ψάθαι πεπλεγμένοι ἐκ σχοίνου, ἐφ' ὧν τοὺς ἐκθέτουσιν εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, ὅπως ξηρανθῶσι. Ἔπειτα, ὅπου τὸ βάρος ἔλλείπει ἢ λείανσις κυλίνδρου συνθλίβει τὰ περικαλύπτοντα τοὺς κόκκους κελύφη, διαχωρίζουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν σκυβάλων διὰ μέσου μεγάλων κοσκίνων, καὶ τοὺς ἐκθέτουσι πάλιν εἰς τὸν ἥλιον.

Ἐν ἄλλαις καφεφόροις χώραις συλλέγουσι τοὺς κεφαλοειδεῖς λοβοὺς μὲ τὰς χεῖρας ὑπάρχουσι δὲ ἐπὶ τούτῳ ἄνθρωποι ἐπιφορτισμένοι τὴν συλλογήν, ἅμα φθάσωσιν εἰς τὸ βαθὺ κόκκινον χρῶμα, εἶτα ξηραίνουσιν αὐτοὺς εἰς τὸν ἥλιον ἢ εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἀπολύουσι χωρίζουσι τοὺς κόκκους ἀπὸ τῶν σκυβάλων

Οἱ λοβοὶ δὲν πρέπει νὰ ἀφίνωνται πολὺν χρόνον συσσωρευμένοι ἐπ' ἀλλήλων, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ ἡ ζύμωσις (ὀξείνισμα), ἢ τις γεννᾷ ἐντὸς αὐτοῦ πτητικόν τι ἔλαιον, ὅπερ τάχιστα εἰσχωρεῖ εἰς τοὺς κόκκους, καὶ μεταδίδει εἰς αὐτοὺς γεῦσιν ὀξινὴν καὶ ἀσμὴν δυσάρεστον. Παντοῦ, ὅπου αἱ χῶραι ὑπόκεινται εἰς συχνὰς βροχὰς ἐξαίνουσι τὸν καφὲ ἐντὸς ἐξαιτήσεως κλιβάνων, οἵτινες δὲν χρειάζεται νὰ ἦνε πολὺ εὐρύχωροι, διότι ἡ συλλογὴ αὐτοῦ γίνεται κατ' ὀλίγον καὶ βαθμηδόν. Οὕτω προλαμβάνεται ἡ ζύμωσις καὶ ἡ ξήρανσις γίνεται ταχύτερον καὶ τελειότερον, συνάμα δὲ, μὲ ὀλίγην δαπάνην. Ἡ πρώτη αὕτη ξήρανσις διευκολύνει τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ σαρκώδους μέρους τοῦ λοβοῦ, ἐκτελουμένην δὲ ἐπίτηδες μύλων. Ἀφ' οὗ ἤδη ἡ σὰρξ ἀφαιρεθῇ, οἱ κόκκοι πλύνονται, ξηραίνονται δευτέραν φορὰν, ἔπειτα χωρίζονται ἀπὸ τῶν κελύφων διὰ κοσκινίσματος, λεκιάζονται, κοσκινίζονται καὶ ἐκθέτονται πάλιν εἰς τὸν ἀέρα, ἢ εἰς τὸν ἥλιον, ἐν ἀνάγκῃ δὲ εἰς τοὺς κλιβάνους, ἵνα ἀποβάλωσιν ὁλοσχερῶς πᾶσαν χλιαρότητα. Ὅταν ὁ καφὲς, ἐξελθὼν τοῦ ἰγδίου ἢ τοῦ μύλου, δὲν ἦνε ἐντελῶς ξηρὸς, ἀποκτᾷ ὀσμὴν, ἥτις ἐλαττώνει τὴν τιμήν του. Οἱ κόκκοι συγκόνονται ἔπειτα ἐπ' ἀλλήλους εἰς τόπον ἀνήλιον, καὶ δίδεται πολλὴ προσοχὴ εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν παντὸς ἀναθυμιάσεως, ἥτις ἐνδέχεται νὰ μεταδώσῃ ὀσμὴν τινα ξένην, ἀλλοιώνουσαν τὴν φυσικὴν τοῦ καφέ· ἡ τελευταία αὕτη προφύλαξις εἶναι πλέον ἀδύνατος, ὅταν αὐτὸς φορτωθῇ εἰς πλοῖον, ὅπου πολλάκις ταξιδεύει μεταξὺ ἄλλων ἐξωτικῶν προϊόντων ἐχόντων ὀσμὴν τινα.

Ἂν καὶ τὸ καφόδενδρον κατάγεται ἐκ θερμῶν κλιμάτων, τινὲς ὅμως τῶν φυσικῶν ἐπιχειρήσεων νὰ

τὸ εἰσάξωσιν εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην. Ἀρκεῖ τὸ θερμόμετρον νὰ μὴ πίπτῃ κατωτέρω τῶν 10 ἢ 16 βαθμῶν (Εἰς 100 β. δηλ.) καὶ ὁ καφὲς ἐὐδοκιμεῖ. Ἀπὸ 30 καὶ ἔτι πλειοτέρων ἐτῶν πολλαὶ ἀπόπειραι ἐγένοντο ἐν Πίσῃ, καὶ σήμερον ἱκανὸς ἀριθμὸς φυτῶν παράγουσι καρποὺς ἐν τοῖς κήποις τινῶν φυτοκόμων τῆς Ἰταλίας.

ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ ΠΟΙΚΙΛΙΑΙ ΤΟΥ ΚΑΦΕ. ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ. Ὁ καφὲς, ὅπως τὸ ἐμπόριον τὸν παραλαμβάνει εἶνε ἄκρα ἑτερόκλινος, ἔχει σχῆμα ὠοειδὲς, διόγρον ὄγκον, κυρτὸς ἐκ τοῦ ἑνὸς, ἐπίπεδος ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους καὶ μὲ αὐλάκιον κατὰ μῆκος τῆς ἐπιπέδου ἐπιφανείας του ἐνίοτε δὲ καὶ βεβαπτισμένος καὶ συμπεριστρεμμένος. Τὸ χρῶμα του εἶνε ποτὲ μὲν ὑποκίτρινον, ποτὲ δὲ ὑπόφαιον ἢ συσκοτεινὴ τοῦ ὑρῆ εἶνε σκληρὸ, κερατώδες, ἀποτοῦ, χονδρώδες. Δυσκόλως ἤθελε τις τὸν μετοβάλλει εἰς κόνιν ἐνεὸς ὅλμου, πρὶν ἢ ἤθελε τὸν τρίψῃ

Τὰ ἄκρα εἶδη τοῦ καφὲ φέρουσι τὰ ὀνόματα τῶν παραλίων αὐτοῦ χωρῶν καταπλέουσι δὲ συνήθως κατὰ ποιότητα ὡς ἑξῆς: Μόκας, Μαρτινίκας λεπτὸς πράσινος, Γουαδαλουπαῖος πρῶτος ποιότης, Βουρβόνος, Κεϋλάνης, Ἁγ. Δομίγγου, Κεϋλὰν καὶ Μαρίας-Τελλένος, Ἀβάνας καὶ Σαντ-Γάρου, Πέρου-Ρίου, Βραζιλίας, Ἰάβας, Σουμάτρας, Θηβαΐκας καὶ Μενελλίας.

Ὁ καφὲς Μαρτινίκας εἶνε λεπτὸς πράσινος ἰσοφαρίζει σχεδὸν μὲ τὸν τῆς Μόκας, ἀλλ' ὅμως θεωρεῖται ὡς δευτερεῦον αὐτοῦ διὰ τὸ ἀδύνατον ἀρωμά του. Ὁ τοῦ Ἁγ. Δομίγγου εἶνε πάντοτε ἀρωματόφορος, ἐνεοειδὴς ἢ αὐτὸς καφὲς διαφέρει πολλαχῶς κατὰ τὴν διάφορον ἐποχὴν ἐστὶν λεπτὸς καὶ ἐν περιπτώσει τὰ σημεῖα τῆς ἀκμαιοτάτης τῶν ἀποκλίων καφῶν, ἐκπεπτλεύνται ἄλφα, ἀπὸ, ἐκ ἀκαθαρσιῶν διὰ τῆς πλυγκοῦνου πείρας καὶ λεπτοτάτης ἀλληλοκόπτης τοῦ ἐμπόρου.

ΚΑΦΕΣ ΜΟΚΑΣ. Οὗτος εἶνε ὁ ἀκριβέστερος καὶ ἐκλεκτότερος καφὲς οἱ κόκκοι τοῦ συνήθως εἶνε μικροὶ, σχεδὸν στρογγυλοὶ καὶ πλήρεις λιπάρου. Διαφέρουσι ἀναμεταξὺ των κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸν ὄγκον, καὶ ἄλλοι μὲν εἶνε πλατεῖς καὶ πυκνοκόκκοι, ἄλλοι δὲ μικροὶ καὶ στρογγύλοι, καὶ ἄλλοι συμπεριστρεμμένοι (πωλίκοι). Τὰ στρογγύλα κόκκια τοῦ Μόκα εἰρήκαμεν μόνα ἔχουσι τὸ λιπάρον, ἐνίοτε δὲ ἄκρα ἀποστρογγυλεύει ἐν τῇ μικροῦσιν ἐν τούτοις δὲ πρόκλιν καὶ τὸ στρογγύλον ἀρωμα σχῆμα. Ὁ καφὲς Μόκας ἔχει χρῶμα ὑπόφαιον ἢ ὑπόκιτρινον, ἄρωμα ἐκφραστικὸν, γεῦσιν εὐάρεστον καὶ ἐπιφερτέρον τῆς τῶν ἄλλων καφῶν. Μεταξὺ τῶν ἀπείρων εἰδῶν τοῦ ἀνθρ. ἔστω τῶν λιπάρων τῶν, καὶ ἄλλα μικρὰ. Ἐνοῦνται ἔνα κάλλιστα νὰ ἀναγνωρίσωμεν ἐν τῷ πολλῶν καφοδένδρων ἐνὶ ἐν παραγωγῇ ἐνὸς σπορᾶ καφὲς ἐν στρογγύλον. Τὸν στρογγύλον καφὲς πολλοὶ τυχὸν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ Μόκας.

Ὁ καφὲς Μόκας ἐκπεπτλεύκασε ἄρωμα (halles) καὶ ἡμιάρωμα (demi halles) ἐν ἀγκίστρῳ (βούλαι) διαφόρου σχήματος καὶ μεγέθους. Ἔστω πολλοὶ ἐστὶν μὲ ἀρωματα ἐν ἀλλοῖ ἔθνεσι, καὶ περιέχουσι μὲ χρῶμα σχεδὸν τὸ βάρος αὐτῶν ἀπὸ 144 χιλίγρ. ἐὰν τὰ ἄρωμα, καὶ 78 ἐὰν τὰ ἡμιάρωμα. Ὁ καφὲς οὗτος τρῶμα λιπαρὸν καὶ κυκνόχρωμ. Ὁ μετοκτὸ ἄρωμα καὶ ἡμιάρωμα ἐὰν ἀκαθαρτότερος, οἱ κόκκοι τοῦ εἶνε πλατύτεροι ἄρωμα, καὶ τὰ ἄρωμα εἰς καλλιτέρου κόκκοιν ἢ τὰ ἐὰν τῆς Λιβέρτας ἀποκαλούμενα.

ΚΑΦΕΣ ΜΑΡΤΙΝΙΚΑΣ. Εἰς τοῦτον ἀποκαλεῖται τὸ ἀποκτᾶ τὸν τῆς Μόκας, ἕνεκα τῆς ἀρίστης ὑγιείας του. Οἱ κόκκοι αὐτοῦ εἶνε ὀγκωδέστεροι, ἐπιμηκέστεροι τοῦ τῆς Μόκας, κορυφοῦται κατὰ τὰ ἄκρα, χρώματος ἀκριβοῦ πρασίνου καὶ ἐνίοτε βαθυτέρου, περιέχουσι ἀρκετὸ πράσινον λίπαρον (ἔλαιον) ὑπόφαιον καὶ ἀγκυρόχρωμον, ὅπερ ἀποκόπτει διὰ τοῦ ἐρυγμοῦ. Ἔχει ἀλλοῖον ἐκφρασμὸν, ἀρωματικὸν ἀποκτᾶν, ἐξαιρέτως κατὰ τὸ μέσον τοῦ χρόνου του, ἐνίοτε δὲ εἶνε συνεστραμμένος, ἡ ἀκμή του εἶνε κάλλιστος καὶ ἀρίστη. Γεῦσιν ἔχει ἀποκαλεσθεῖσαν τὴν τοῦ σίτου. Ὑπάρχει εἰς ποσὸν ἐν κανονοδεκάνου βαρέος ἔλαιος.

Διακρίνουσι γνωστὰς τρία ἄκρα εἴδη Μαρτινίκας· τὸ λεπτὸν πράσινον εἶδος, τὸ λεπτὸν ἐπιμηκὲς καὶ τὸ πυκνόν.

ΚΑΦΕΣ ΓΟΥΑΔΕΛΟΥΠΑΣ. Κόκκοι μεγάλοι καὶ ἐπιμηκεῖς, ἀκμαιότεροι πολλοὶ, πυκνοὶ μὲ λίπαρα, χρώματος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πράσινοι καὶ ἀποκλίνοντες εἰς τὸ ρόδοχροῦν, πολλοὶ εἰς ἀποκτᾶ ἐν ἢ δύο.

ΚΑΦΕΣ ΒΟΥΡΒΩΝΟΣ. Ἀκμὴ πολὺ ἀνάλογα αὐτοῦ τοῦ καφὲ τοῦτο καὶ τοῦ τῆς Μόκας, ἐξ οὗ κατάγεται. Οἱ κόκκοι τοῦ εἶδε μικροὶ, διαφόρων σχημάτων, οἱ πλείστοι αὐτῶν στρογγύλοι καὶ χρώματος ἀνοικτοῦ ἢ πρασίνου. Τὸ ἄρωμά του εἶνε μὲν ἐκφραστικὸν ἀλλ' ἐλάχιστον. Διακρίνουσι πολλὰ εἴδη καὶ κατατάσσουσιν κάτω ἐκ ἑξῆς:

Καφὲς Βουρβόνος λεπτὸς πράσινος. Κόκκοι μικροὶ, στρογγύλοι ἔλλειν λιπαρόδεις καὶ ἔλλειν ἀλλαντοῦ. Ἄρωμα ἐξὸ καὶ εὐάρεστον χρῶμα πράσινον.

Καφὲς Βουρβόνος λεπτὸς κίτρινος. Οἱ αὐτοὶ χαρακτῆρες, ἀλλὰ χρῶμα κίτρινον.

Καφὲς Βουρβόνος πυκνὸς. Κόκκοι χονδρότεροι, ἐλαφρῶς στρογγύλοι, ἀνώμαλοι, ἄλλοτε μὲν πράσινοι, ἄλλοτε δὲ κίτρινοι. Ἄρωμα ἐξὸ πάνυ ἀνάρετον.

Ἐμβάλλουσι κάτω τὴν ἀκολουθοῦσαν τὰ χρώματα (βούλαι). Οἱ μεγάλοι καφὲς ἔλκουν 500 χιλιόγραμμα καὶ οἱ μικροὶ 25.

ΚΑΦΕΣ ΑΪΤΙ. Κόκκοι ἔχουν ἐπιμήκεις τινὰς ἄκρα τὸν τῆς Μαρτινίκας, ἄλλοι ὀγκώδεις· εἶνε χονδρότεροι, ἐπιμηκέστεροι ἐκείνων καὶ ἔχουσι χρωματισθεῖσαν ἐκ τῶν ἄκρων εἰς ἄκρα ἀποκλίνοντα· οἱ κόκκοι εἶναι ἄλλοι ἀποκλίνοντες ἄκρον τοῦ, ἐνίοτε μὲ λίπαρον ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ γενικῶς μὲ ἐπιφάνειαν πράσινον καὶ πολλοὶ ἀποκλίνουν χρῶμα. Ἡ γεῦσις τοῦ καφὲ αὐτοῦ εἶναι ἐξ τὸ ἀνάρετον. Ἔχει εἶνε ἐπίσης λιπαρὸν, μαλακὸν κόκκον καὶ συνεστραμμένον. Ἐμβάλλουσιν τὴν ἀκολουθοῦσαν ὡς τὸν τῆς Μαρτινίκας.

ΚΑΦΕΣ ΚΑΥΕΝΝΗΣ. Κόκκοι ἀνώμαλοι, πλατεῖς καὶ ἐπιμηκεῖς, μὲ λίπαρα ἐπίπεδα. Τὸ χρῶμα τοῦ εἶναι ἐν γένει πράσινον ἐφαμίλλον πιστόν. Ἐμβάλλουσιν εἰς ἀκολουθοῦσαν τὰ κανονοδεκάνου.

ΚΑΦΕΣ ΚΟΥΒΑΣ. Κόκκοι μικροὶ, ἀνώμαλοι κίτρινοι μεταξὺ των, πολλοὶ αὐτῶν εἶναι συνεστραμμένοι διὰ τὸν κινήσεν περὶ τὸν τῆς Μόκας ἀνωθέν αὐτῶν καὶ ἐπιφάνειαν ἐν ἀλλοῖ εἰς ἄκρα μέρη. Ἐν γένει εἶναι καθαρότατοι. Τὸ χρῶμα τοῦ εἶνε πολὺ μὲν πράσινον χλωρὸν, ποτὲ δὲ κίτρινον. Ἐμβάλλ-

λεται εἰς κόκκους ἐκ φλοιοῦ δένδρου.

ΚΑΦΕΣ ΚΕΥΛΑΝΙΟΣ. Κόκκοι στίγματοι. Τοῦτο ἰσχυρὸν ἔλκει χρώματος βαθέος ἰσοπρασίνου, καὶ ἔνεκα μαύρου, μὲ ὀσμὴν καὶ γεῦσιν ἀσθενῆ.

ΚΑΦΕΣ ΠΟΡΤΟ-ΡΙΚΟΥ. Κόκκοι ἰσοκόκκοι ὁμοιοι τοῖς τῆς Μαρτινίκας, ἀλλ' ἔλαττον συμπεπυκνωμένοι, βραχύτεροι καὶ ἧσσον λαμπρόχροοι. Ὀσμὴ καὶ γεῦσις ἧσσον εὐφρεστοι. Ἐμβάλλεται εἰς κόκκους.

ΚΑΦΕΣ ΒΡΑΣΙΛΙΑΣ. Κόκκοι ἀνομοιόμορφοι. Οἱ μὲν μικρότεροι ἔχουσί τινα ἀναλογίαν πρὸς τοὺς τῆς Μόκας, οἱ δὲ μεγαλύτεροι ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς τινὸς τῆς Βουρβόνος καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἔχουσι μελανοπρασινόχροι τοὺς τῆς Μόκας. Τὰ λεπτὰ των εἶναι ἄλυρα.

Ὁ ἐκ Ρίου (Πόρτο-Λαστίνο) ἔχει κόκκους ἰσοκόκκους, ὁμοιομόρφους, ὀλίγον τέρον ἐπιμήκους καὶ ἀγλῆς ἐπιφάνειας. Ἐμβάλλεται εἰς κόκκους.

ΚΑΦΕΣ ΙΑΥΑΣ. Κόκκοι μεγάλοι μελανοπρασινόχροι, ἐνίοτε ἰσχυροὶ ἢ ἰσοπράσινοι καὶ μὲ λίπος. Ἔχει πολλὴν ὀσμήν. Περιέχει πολλάκις μίλινας κόκκους καὶ συνεπῶς ἐμβάλλεται εἰς ἐπίλοιπος κόκκους διαφόρου ὁλκῆς.

ΚΑΦΕΣ ΣΟΥΜΑΤΡΑΣ. Κόκκοι ὀπαλοειδεῖς μεγάλοι καὶ ἐπιμήκεις λεπτόμιλοι, ἔλαττον πεπλατυσμένοι χρώματος κιτρίνου, μελαγχρόου, κοκκινωποῦ καὶ μίλινος. Ἔχει πολλὴν ὀσμὴν καὶ γεῦσιν δεύτερον. Ἐμβάλλονται εἰς κόκκους ἐκ δεκάδος ὀφίσματος, καὶ ἔνιοι εἰς φλοιοὺς ἐκ σχοίνου, διαφόρου ὁλκῆς.

ΚΑΦΕΣ ΙΑΜΑΪΚΑΣ. Κόκκοι, γενικῶς ἰσοκόκκοι μεγάλοι, ἔνιοι λαμπροί, χρώματος πρασίνου ἀνοικτοῦ, ὀσμῆς ἐκφράστου καὶ ἰσχυρᾶς ἀπαθείας. Ἐμβάλλεται εἰς παρέδματα (balles) καὶ κόκκους ἐκ κανελόστικου. Ἕτερον εἶδος καφὲ παρεγγυαλόν, ἔχον χρῶμα κιτρινωπὸν καὶ μελιβόχρουν βαθύ. Ἠξίουν δὲ νὰ πωλῆται ἐν Ἀγγλίᾳ μόλις πρὸ ὀλίγου ἔτους.

ΚΑΦΕΣ ΜΑΝΙΛΙΑΣ. Κόκκοι μετρίου μεγέθους λεπτοκόκκοι χρώματος φαιοῦ ἀπαλοῦ ἐνίοτε εἰς τὸ ἐρυθρόν. Ὀλίγον γνωστὸς εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἐμβάλλεται εἰς ὁπλὰς φυλλοῦ σχήματος ἐπιμήκους, καὶ παρέδεται μὲ σχοινία ἐκ βοείου. (α)

Οἱ χαρακτῆρες οὗτοι ποικίλουσι ἐλαφρῶς συμβαδίζοντες μὲ τὴν νέαν μέθοδον τῆς καλλιεργείας. Ἐν τούτοις δὲν ὑπάρχει βελτίωσις ἐπαινετὴ εἰς τὴν καλὴν ποιότητα τοῦ καφὲ τῆς Ἀμερικῆς. Ἠθελον εἴδει παρέλθει ἡ ἐποχὴ ἐν ἡ ὑπεροχὴ τοῦ καφὲ τῆς Μόκας ἀρθῇ εἰς τὸ κόμμα. Ἐν τούτῳ εἶναι ἀποκλεισμένα ἀπολλοτριῶν τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀραβίας, ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῶν αἰτιῶν ἑνωμένων. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ βλαστοκρατία τοῦ ἐν Ἀμερικῇ εἰρωτείου ἀπόκου ἀνοικεῖ μεγάλας εἰς τὴν ἀνάθεσιν τοῦ ἐν ταῖς Ἀντίλλαις μεταφυτευθέντος καφέ.

Οὗτος ἐλίγιστα ἀσχολεῖται περὶ τὴν ποιότητα, ἀλλὰ δὲ ποιοῦν καταβάλλει, ὅπως αὐξήσῃ τὴν ἔγκαν τοῦ κόκκου καὶ ἐπιφάνειαν τὸ βάρος του. Ὅθεν ἡ συγκομιδὴ γίνεται τρόμαρα, καὶ οἱ κόκκοι δὲν ἐρρίζωνται ἀλλοῦ, ὅστε ἀπαθῶς ἀδύνατος ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἀρώματος. Ὁ καφὲς τῆς Ἀμερικῆς ἀναστρέφεται, ἔχει πικρότητα ἔτι ἐν εἶναι σκληρότερος, καὶ ἀπαρέρρ εὐκολώτερον τὰς ἀρμὰς τῶν παρασκευάζομενων αὐτῶν ποιμάτων. Ὅσοι οἱ καταγνῶσται (les gourmets) ἀποδεικνύουσι καλλίστα τὴν γενικὴν ταύτην πρακτικήν, ἔτινα οἱ ἀπλοῦστεροι, ἐν τῷ γεύσει καφὲ, δὲν ἐρωτίζουσι οὐ ἀπομακρύνεται. Ἀναγνῶσται πολλὰ φορτία, ἔτινα διατήρησαν τὴν ἐνοίαν τοῦ ἀνωμένου ἐξ τοῦ ποιμένος αὐτῶν. Καὶ αὐτὸ τὸ παλαιὸν μεταβάλλει εἰς τὴν καλὴν γεῦσιν ἐνὸς ἀπόβλητον, ἔτις δὲν εἶναι δίκαιον ἐλαφρόν. Διὰ τοῦτο πιθανὸν, καὶ ὁ καφὲς τῆς Βουρβόνος ἔχει δεμὴν τοῦ.

Γενικῶς, ἔτινα τὴν ἀγορᾶς καφὲ, ἔχουσι νὰ ἐκλέξῃ τὸν κόκκον τὸν πλουσίον, τὸν ὁμοῖον, τὸν δυσκόλως συνῳδίζοντα μεταξὺ τῶν ὀδόντων, τὸν λιπὲ, ὃ ἐὰν ἔχῃ ἀρέσει νὰ ἔστι ἐρχόμενοι μεγάλου μεγέθους, καθαρότατοι, ἀρωματικοὶ, καὶ ἔνιοι μελίμιοι ἔτινες ἄκμης.

ΛΡΙΣΙΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ. Οἱ Ἄραβες ξηραίνουσι τοὺς βολβοὺς ἔτινας τοὺς μεταχειρίζονται ἀντὶ τέλου λέγεται ὅτι καὶ οὗτοι γίνονται ἀντικείμενον ἐμπορίου. Τὸ ποτὸν τοῦτο εἶναι ἀρκούντως εὐάρεστον καὶ ἀρωματικὸν καὶ καλεῖται café à la sultane. Τὸ ὄνομα τοῦτο μεταχειρίζονται καὶ ἐν Εὐρώπῃ, ὅπως σημαίνοντι τὸ ἐλαφρὸν ἀφέψημα τῶν μὴ περιγεμένων κυάμων τοῦ καφὲ, ὅπερ, πινόμενον μετ' ὀλίγου σακχάρου, ἰσχυροποιεῖ τὸν στόμαχον, καὶ ἐπαναφέρει τὴν ὄρεξιν. Ἐνίοτε τῆς Μεσημβρινῆς Ἀσίας διαλύουσι τοὺς βολβοὺς ἐντὸς κάδων πεπληρωμένων ὕδατος, καὶ ἀφίνουσιν ἕως οὗ γείνῃ ἡ ζύμωσις (ὄρασις)· τὸ ῥευστὸν τοῦτο πίνουσιν ἀντὶ οἴνου, καὶ δι' ἀποστάξεως κατασκευάζουσι πνεῦμα τι λίαν εὐάρεστον εἰς τὴν γεῦσιν. Ἐν ταῖς Ἀντίλλαις οὐδέμιαν χρῆσιν τοιαύτην ποιοῦνται.

Ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν κυάμων, εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι ὑποβάλλονται εἰς ἀφρυγμὸν, ὅτι ἀλέθονται, ὅπως μεταβληθῶσιν εἰς κόνιν, καὶ ὅτι ἐπ' αὐτῆς ἐπεχέεται ζέον ὕδωρ, ἵνα ληφθῇ τὸ ἀπόβραγμα (infusion), ὅπερ ἐστὶν ὁ συνήθως λεγόμενος καφὲς (boisson intellectuelle).

Ὁ ἀφρυγμὸς καταστρέφει τὴν ὑγρότητα τοῦ κυάμου, καὶ ἀποβάλλει τὰ ὑδατώδη μέρη τοῦ φλοιοῦ του, διευκολύνει τὴν ἐνέργειαν τοῦ μύλου, καὶ ἀναπτύσσει τὸ σύνολον τῶν οὐσιῶν, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ ἄρωμα αὐτοῦ (bouquet). Ἀλλ' ἡ μεγάλη θερμότης καταστρέφει τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, ἅτινα ἀρέσκει τοῖς νὰ διατήρηται ἐν αὐτῷ, καὶ ἀντικαθιστᾷ ἄλλα πικρὰ καὶ στυφὰ, ἅτινα οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μὲ τὴν ἀμβροσίαν ἐκείνην, ἣν ὁ καφεγνώστης μετὰ τοσαύτης ἡδονῆς ἀπολαύει. Ἐπίρρωσις ἡ μεγάλη θερμότης ἀποκρύπτει τὸ ἀρωματικὸν, καὶ διατηρεῖ ὀλίγην χλωρότητα ὁ ἐξ καφὲς ἐν ᾧ θέλῃ τις παρασκευάσει ἐκ τῶν οὕτω πεφρυγμένων κυάμων βαρύνει τὸν στόμαχον. Ὑπάρχει λοιπὸν βαθμὸς τῆς φρύξεως, ὅστις οὐδὲν ἀποκρύπτει μὲν διὰ περιγραφὴν, ἀλλ' εὐκόλως κατανοεῖται, ἐὰν ἀσκήσῃς τὴν πεῖρα. Συνήθως ἐκ τῆς εὐωδίας ἥτις βελτιοῦται τὴν περιέχουσαν ἀτμοσφαίραν, δηλοῦται ὁ καιρὸς τοῦ νὰ παύσῃ ἡ ἐνέργεια τοῦ πυρός. Ὑπολογίσαν ὅτι ὁ καλὸς φρυγμὸς δὲν πρέπει νὰ ἀφαιρῇ τοῦ βάρους του πλέον τῶν 16 ἕως 20 τοῖς %. Οὗτος πρέπει νὰ γίνῃται ἐντὸς σιδηροῦ κυλίνδρου, τὰ δὲ πήλινα ἀγγεῖα δὲν εἶναι κατάλληλα εἰς τοῦτο. Τοῖς σπεύδουσι νὰ σκεπάσωσι τὸν καφὲν μὲ τραπεζομάνδυλον ἢ μὲ χαρτίον τοῦτο εἶναι ὅλως ἀνάρμοστον, διότι οὕτως ἡ μὲν θερμότης διατηρεῖται, τὰ δὲ ἔλαια ἐξαλείφονται. Τὸ κάλλιστον πάντων εἶναι νὰ ἀπλώνηται ὁ καφὲς ἐπὶ μαρμάρου, ἢ νὰ βάλλῃται ἐντὸς ἀγγείου πηλίνου λίαν ψυχροῦ, ἵνα κωλύῃται ὅσον τάχιστα ἡ πτῆσις τοῦ ἀρώματος. Ὁ καφὲς, πρὸς τούτοις, δὲν πρέπει νὰ ἀλέθηται πρὸ τῆς τελείας αὐτοῦ ψύξεως (νὰ κρυώσῃ καλά), διότι συγκολλᾶται μεταξὺ των ὀδόντων τοῦ μύλου, καὶ κωλύει τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ. Ὅταν παρασκευάζηται τὸ ἀφέψημα τοῦ καφὲ, πρέπει ὡσαύτως νὰ ἀποφεύγηται ἡ ὑπερβάλλουσα θερμότης· διότι τὸ τοῦ διαλύει τὸ ἐνυπάρχον ζητιανόδες ἀπορὸν καὶ πικρὸν στοιχεῖον πρὸς τούτοις ἡ μεγάλη ποσότης τῶν σχηματιζομένων ἀτμῶν παρελκύουσι πάντα τὰ πνευματικὰ μόρια, καὶ διασκεδάζουσι τὸ περιζήτητον ἄρωμα. Συνιθίζουσι μὲν νὰ ἐγχύωσιν ἐν τῇ καφεκύτρᾳ (καφέβρικι) ζέον ὕδωρ, ἀλλ' οἱ σοφοὶ τοῦ ἀγγείου ἀπορροφῶσιν εὐθὺς τὸ ὑπερβάλλον τοῦ θερμοῦ. Ὅταν ὁ καιρὸς ἐπιτρέπῃ, ἀρκεῖ νὰ ἐκτελῆται ἡ διασταλεῖς τοῦ καφὲ βραδέως καὶ ἔπειτα νὰ θερμαίνεται τὸ διάλυμα κατὰ τὴν χρείαν. Φαίνεται ὅτι τὸ μαύρισμα τοῦτο συνεκόνει ἐν ἑαυτῷ στοιχεῖα λίαν εὐχυλα καὶ ἡδύνοντα.

Ὅπως διατηρῆται τὸ ἀρωματικὸν, ἀνάγκη, πάντα νὰ φρύγηται καὶ ἀλέθηται ὁ καφὲς ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς χρήσεως· ἐντεῦθεν ἐπιφέρουσιν νὰ καλύπτωσι τοὺς περιγεμένους κυάμους διὰ μικροῦ στρώματος σακχάρου, ἵνα κωλύωσι τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ἀρώματος· τοῦτο φαίνεται παρέχον μὲν ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα, ἀλλ' ἡ χρῆσις του ὅσον κατεστη εἶναι κενή.

Τινὲς διασταλάσσι παρασκευάζουσιν ἀπόβραγμα ὅπερ πωλεῖται ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν οὐσία τοῦ Μόκα (essence de moca)· ἡ σκευασία αὕτη χρησιμεύει εἰς τὰς ἐδεσποιείας καὶ εἰς τὴν ἐξαγωγὴν, ἀλλὰ δὲν ἔλαβεν ἀκόμη τὴν πλήρη συγκατάθεσιν τῶν ἀληθῶν καφεγνωμόνων.

Αἱ ἀρμοδιώτατοι καφεκύτραι εἰσὶν αἱ πήλιναι αἱ ἐκ λευκοσιδήρου (τενεκὲ) ἐδόσαν εἰς τὸν καφὲν γεῦσιν μελάνης, ἕνεκα μικροῦ τινος ποσοῦ σιδήρου διαλυόντος τὸ στόμμα (α) τοῦ καφέ.

Ὁ καφὲς ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, ἐπιτείνει τὴν ἐνέργειαν τοῦ στομάχου καὶ τὴν γεύσεως, ἐντείνει ἰσχὺν ἐπιπόνου ἐργασίας τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ ἔρχεται εἰς ἐπικουρίαν τοῦ νεύρου, ἀποδιώκων τὸν ὕπνον ἀποστρεῖ τὸ μέτρος καὶ τὰς φρουτίδας, ἐμπνέει θεοπεσίαν εὐθυμίαν, προκαλεῖ τὰς πνευματικὰς ἐκφράσεις, ἐπιβοηθεῖ τὰς ῥίπτας τῶν αἰσθημάτων ἀνακινώσεις, καὶ φαιδρύνει τὰ φυτιδωμένα καὶ κίτρινα πρόσωπα. Ἡ ἰατρικὴ, πορίζεται ἐξ αὐτοῦ ἀξιολογώτατα ἀποτελέσματα, ὡς ἐνδυναμωτικοῦ, καὶ εἰξεύρομεν ὅτι οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἀνατολὴν καταναλίσκουσι μέγα ποσὸν, ὅπως ἐνδυναμώνωσι τὴν δύναμιν, εἰς ἣν τοὺς ῥίπτει ἡ χρῆσις τοῦ ὄπιου. Οὗτος εἶναι ἐξαιρέτως τὸ ἀγαπητὸν ποτὸν τῶν παιδευμένων γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν ἀλλ' ἡ κατάχρησις αὐτοῦ δύναται νὰ προξενήσῃ εἰς τὰς γυναῖκας κλονισμὸν τῶν μελῶν καὶ ἄλλα νευρικὰ πάθη. Παραλείποντες τὰ πολλὰ, ἅτινα περὶ αὐτοῦ οἱ παῖδες ἰατρῶν εἶπον καὶ ἔγραψαν, περιοριζόμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ ποτὸν τοῦ καφὲ δὲν εἶναι ὀλιγοχρόνιον βραδὺ, ὡς ἄλλοτέ τινες διετείνοντο· διότι γέροντες ὑπερβάντες τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των, χωρὶς ποτὲ νὰ πάσχωσι τοῦ νὰ τὸν πίνωσι, δὲν ἀπέθανον, ἀλλ' ἔζησαν πολλὰ ἔτη ἀκόμη μετὰ ταῦτα.

Δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὴ ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἤρξαντο πρῶτον νὰ φρύγωσι τοὺς κυάμους τοῦ καφὲ, καὶ νὰ παρασκευάζωσιν ἐξ αὐτῶν ἀφέψημα, ἐν καὶ ἔχομεν τὸ ἐνδόξιμον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ἰδιότητες τοῦ ποτοῦ τούτου δὲν ἀνεκαλύφθησαν πρὸ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος διότι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς οὐδόλως ποιοῦνται μνείαν τοῦ συμβάντος τούτου, οὐδ' οἱ νεώτεροι, τολλάχιστον πρὸ τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος Νομίζεται ὅτι ὁ Λεονχάρτος Ῥαυνουόλφ. (Léonhart Raunwolf), Γερμανὸς ἰατρὸς, ἀνέφερε πρῶτος κάτι τι περὶ καφὲ ἐν τινι βιβλίῳ δημοσιευθέντι τῷ 1573. Ὅσα δὲ περὶ τοῦ καφὲ ἐν αὐτῷ ἀναφέρονται εἰς πολλὰ δὲν ἔχουσιν ἀρθῶς. Ἐκτενὴς περιγραφὴ τοῦ καφὲ ἐξεδόθη ὑπὸ Προσπέρου Ἀλβίνου (Prosper Alpinus), ἐνδοξοτάτου ἐν Αἰγύπτῳ ὡς ἰατροῦ τοῦ προξένου τῆς Βενετίας, ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῖς ἐπιγραφομένοις De Plantis Ægypti et de Medecina Ægyptiorum, δημοσιευθεῖσιν ἐν ἔτει 1591 καὶ 1592.

Τὰς ἑξῆς λεπτομερείας ἐρανιζόμεθα ἐκ τοῦ λεξικοῦ τῆς φυσικῆς ἱστορίας τοῦ Κ. Τοῦρ. «Τὸ καφόδενδρον, λέγει ὁ Ῥαυνάλ (Raynal) ἐν τῇ φιλοσοφι-

(α) Ὅταν ὁ φρυγμὸς γίνῃ ἀκόμη μακρότερος ἢ ὅσον ἀπαιτεῖται, τὸ ἐν γένει ἐκφέρει χρῶμα πράσινον, τὸν βαθὺ, ἀρκεῖ καὶ

(α) Ὅλοι οἱ ἀνωτέρω ἐκφέρουσι τὴν ἀπὸ τοῦ κόκκου.

ής καὶ πολιτικῆς ἱστορίας του, καταγεται ἀνέκαθεν ἐκ τῆς Ἀνω-Αἰθιοπίας, ὅπου ἦτον γνωστὸν πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, καὶ ὅπου καλλιεργεῖται μέχρι σήμερον ἐπιτυχῶς. Ὁ Κ. Λαγρενὲ δὲ Μεζιέρης (Lagrenée de Méziéres), εἰς τῶν μᾶλλον περιοτιμωμένων προξένων τῆς Γαλλίας ἐν τῇ Ἀνω, ἀπέκτησε τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου τούτου, καὶ τὸν μετεχειρίσθη πολλάκις· εἶχε δ' αὐτὸν πολὺ ἐγκωδεστέρον, ἤλιγον ἐπιμηκέστερον, ὀλιγώτερον πρᾶσινον, καὶ οὐτω σχεδὸν ἀρωματικόν, ὡς ἐκεῖνον, ὃν ἤρξαντο νὰ συλλέγωσι κατὰ τὴν Ἀραβίαν περὶ τὸ τέλος τοῦ ΙΕ' αἰῶνος.

Τὴν χρῆσιν τοῦ καφὲ μετέδωκαν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους οἱ Ἀνατολικοί. Ἄλλοι λέγουσι ὅτι ἡ πρώτη ἀφορμὴ ἀφείλεται εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ ἡγουμένου μοναστηρίου τινός, ὅστις θέλων νὰ ἀποφύγῃ τὸν ὕπνον τοῦς νυστάλους του μοναχοὺς, κατὰ τὰς ἐν νυκτὶ γινομένας ἱεροτελεστίας, τοὺς ἔποτιζε μὲ τὸ ἀφέψημα τοῦ καφὲ, ὁδηγηθεὶς εἰς τοῦτο ἐκ τῶν ἀποκλασμάτων, ἅτινα ὁ καρπὸς οὗτος παρέχει εἰς τοὺς τρώγοντας αὐτὸν τράγους. Ἄλλοι πάλιν διατείνονται ὅτι Μέλλας τις ὀνόματι Χαδελὴς (Chadely), ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Ἄραψ, ὅστις ἔπιε καφὲν, σκοπὸν νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀδιαλείπτου νυστάγμου, ὅστις ἐκώλυεν αὐτὸν τοῦ νὰ γρηγορῇ προσηκόντως κατὰ τὰς νυκτερινὰς του προσευχάς. Οἱ Δερβίσοι ἐμιμήθησαν αὐτὸν, καὶ τὸ παράδειγμα τούτων ἐμιμήθησαν ἔλοι οἱ πιστοί. Ἔπειτα παρετήρησαν ὅτι τὸ ποτὸν τοῦτο ἐφαίδρυνε τὸ πνεῦμα, καὶ διασκέδαζε τὸ βάρος τοῦ σώματος ἔθεν καὶ οἱ μὴ ἔχοντες χρείαν νὰ γρηγορῶσι, παρεδέχθησαν νὰ χ'ήτον τὴν ποσὸν αὐτοῦ. Ἀπὸ τῶν παραλίων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἡ χρῆσις τοῦ καφὲ διεδόθη εἰς τὴν Μεδίναν, εἰς τὴν Μέκκαν, καὶ διὰ τῶν προσκυνητῶν, εἰς ἁπάσας τὰς Μωαμεθανικὰς χώρας. Ἀραβικὸν τι χειρόγραφον ὑπάρχον ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Γαλλίας διαλαμβάνει ὅτι ὁ καφὲς, καίτοι κατεγόμενος ἐκ τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας, οὐδὲν ἦτον διετέλει ἐν χρήσει ἐν τε τῇ Ἀφρικῇ καὶ τῇ Περσίᾳ πολὺ πρὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν οἱ Ἄραβες μετεχειρίσθησαν αὐτὸν ὡς ποτόν. Περὶ τὸ μέσον τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ὁ μουφτὴς τῆς Ἀδὲν, πόλεως τῆς Ἀραβίας, περιηγούμενος ἐν Περσίᾳ, καὶ ἰδὼν παρὰ τοῖς ἐκεῖ τὴν χρῆσιν τοῦ ποτοῦ τούτου, τὸ διέδωκεν εἰς τοὺς συμπολίτας του. Ἐκ τῆς Ἀδὲν διεδόθη ἔπειτα εἰς ἁπάσας τὰς εἰς τὸν Μωαμεθανικὸν νόμον ὑποκειμένας χώρας.

Ἐν πολλαῖς πόλεσι τῶν χωρῶν τούτων ἱδρύθησαν δημόσιοι οἶκοι, ὅπου ἐπίνετο ὁ καφὲς. Ἐν Περσίᾳ οἱ οἶκοι οὗτοι ἐγίνοντο ὡσαύτως παρ' ἡμῖν, ἀντικείμενον τῶν ἀκενεῶν, καὶ τόπος ἀναψυχῆς τῶν ἀσχολουμένων. Οἱ πολῖται διελέγοντο ἐκεῖ περὶ τῶν νέων τῆς ἡμέρας, οἱ ποιηταὶ ἀπηγγέλλον τὰ ἔργα των, καὶ οἱ Μελλάδες τοὺς λόγους των. Ἀλλ' ὅμως ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ πρᾶγμα δὲν ἐγίνετο τόσον ἡρέμως, ἀλλὰ μόλις ἠνοίγοντο τὰ καφεπωλεῖα, καὶ ὁ κόσμος ἐσπευδεν εἰς αὐτὰ ὡς μαινόμενος. Συνεπείᾳ λοιπὸν τῶν παρατάσεων τοῦ μουφτῆ, ἡ κυβέρνησις, ἐπὶ Ἀμουράτου Γ', διέταξε νὰ κλεισθῶσι τὰ δημόσια ταῦτα καταγώγια, καὶ δὲν συνεχώρησε τὴν χρῆσιν τοῦ καφὲ, εἰμὶ μόνον ἐντὸς τῶν οἴκων. Ἀλλ' ἡ πεισματώδης ὁρμὴ πρὸς τὸ καφεπωλεῖον ἐθριάμβευσε κατὰ τῆς αὐστηρότητος ταύτης· ἔθεν ἐκρεμάσθησαν νὰ πίνωσι καὶ δημοσίᾳ καφὲν, καὶ τὰ καφεπωλεῖα ἐπομένως ἐπολλαπλασιάσθησαν. Κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Κρήτης, καὶ ἐπὶ τῆς ἀνηλικιότητος τοῦ Μωαμὲθ Δ', ὁ μέγας βεζύρης Κοπρόλης τὰ ἀπηγόρευσεν ἐκ δευτέρου· ἀλλὰ καὶ αἱ προφυλάξεις αὗαι, ὥσπερ καὶ αἱ προηγθεῖσαι ὀλόβλως ἐπελεσφόρησαν.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ὁ καφὲς παρήγαγε ταραχὰς ἐν Καΐρῳ τῷ 1523, ἤ τῷ 930 τῆς τῶν Ἀράβων ἐγίρας, ὁ Ἀζζελλάχ, Ἱδρύμ, σείκης τοῦ νόμου, ἐκήρυξε κήρυγμα πάνδημον ἐν τῷ τζαμίῳ Ἀσασανὶ κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ αὐτοῦ ποτοῦ· αἱ κεφαλαὶ τότε ἐξηρθήσαν, καὶ αἱ ἀντιφρονοῦσαι φατρίαι ἦλθον εἰς χεῖρας· ἀλλ' ὁ σείκης Ἐλ-Βελὲτ (ἀρχιφρουρὸς τῆς πόλεως), συγκαλέσας πάντας τοὺς παιδευμένους, καὶ ἀφοσιωθεὶς μετ' ἀντιμονοίας μακρὰν συζήτησιν αὐτῶν, ἐείλυσε τὴν συνεδρίασιν χωρὶς νὰ προφέρῃ κἀν λέξιν. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐπανέφερε τὴν ἡσυχίαν· Ἡ χρῆσις τοῦ καφὲ, λαβοῦσα οὕτω γενικὴν ἀποδοχὴν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, διεσωνίσθη, μ' ὅλην τὴν ἀρμόζουσαν τῶν νόμων καὶ τὴν αὐστηρότητα τῆς θρησκείας ἀμφιβολίαν· συνεμορφοῦντο εἰς ἐξουσιασμὸν αὐτοῦ. Οἱ Τοῦρκοι ἔχουσι ἤδη ἴδιον ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς διανομῆς τοῦ καφὲ, καλούμενον καφετζῆν, ἀντὸς δὲ τοῦ παλατίου ὑπάρχουσι πολλοὶ τοιοῦτοι, οἵτινες παρασκευάζουσι τὸ εὐφρόσυνον τοῦτο ποτόν.

Ὁ καφὲς ἤρξατο νὰ λαμβάνῃ ὑπόλημψιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῆς βασιλείας Σελιμάνου τοῦ Μεγάλου, τῷ 1554. Μετὰ ὀλίγον ἀιῶνα παρεδέχθησαν αὐτὸν ἐν Λονδίνῳ καὶ ἐν Παρισίοις ἀλλ' ἡ εἰς Ἀγγλίαν εἰσαγωγή του ἐπὶ Καρόλου Β' ἐδοκίμασε τὰς αὐτὰς δυσκολίας, ἃς καὶ ἐν Τουρκίᾳ ἐπὶ Ἀμουράτου καὶ Μωαμὲθ. Ἔξον, π. χ., ὅτι τὰ καφεπωλεῖα ἐγίνοντο κέντρον συνελεύσεων ὑπὲρ τὸ δέον πολυπλήθων, καὶ κατέλυσαν αὐτὰ, ὡς ἀποστατικὰ καταγώγια.

Ἐν Γαλλίᾳ προσηνέχθησαν μετὰ πλειοτέρας μετριοπαθείας, διότι τὰ δημόσια ταῦτα καταστήματα συνεστήθησαν καὶ διετηρήθησαν ἐν εἰρήνῃ. Τῷ 1669, ὁ Σουλτὰν-Ἀγᾶς, ἔξτις διέτριψεν ἐν Παρισίοις ἐν ἔτει, προσήνεγκε καφὲν εἰς πλείστους τῶν Παρισινῶν, οἵτινες, νοστιμευθέντες τὸ ποτὸν, ἐξηκολούθησαν νὰ τὸ πίνωσι καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Τούρκου· Ἡ πρώτη δημοσία αἴθουσα καφεπωλείου ᾠκοδομήθη κατὰ τὴν πανήγυριν τοῦ Ἁγ. Γερμανοῦ ὑπὸ τινος Ἀρμενίου τῷ 1672· οὗτος ἀπεκατεστάθη ἔπειτα ἐπὶ τῆς κρηπῖδος τῆς Σχολῆς [quai de l'École], ὅπου φαίνεται ἀκόμη καὶ σήμερον ἐργαστηρίον τι ἐπὶ τῆς γωνίας τῆς ὁδοῦ νομισματοκοπείου (de la Monnaie). Ἐρρίφθη βέ εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην μόνον οἱ ἱππόται τῆς Μιλίτης καὶ οἱ ξένοι. Ἀναχωρήσας οὗτος ἐκ Παρισίων, ὅπου ἀπέλθῃ εἰς Λονδῖνον, ἄρχων ἐκεῖ πολλοὺς διαδόχους. Μία κυπελλὶς (τζάσκα) καφὲ ἐπωλεῖτο τότε ἀντὶ δύο σολδίων καὶ 5 δηναρίων. Τέλος, Στεφανός τις ἐκ Χαλεπίου ᾠκοδόμησε πρῶτος ἐν Παρισίοις αἴθουσαν κοσμημένην μὲ κάτοπτρα καὶ μαρμαρίνας τραπέζας. Αὕτη εὑρίσκεται ἀκόμη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σαὶντ-ἀνδρὲ-δὲς-ἄρκ [Saint André des Arcs], ἀντικρὺ τῆς γεφύρας Σαὶντ-Μισὲλ (Saint-Michel).

Λαὸς φύσει ζωηρὸς καὶ κοῦφος, οἷος ὁ Γαλλικὸς, δὲν ἠδύνατο εἰμὴ νὰ παραδεχθῇ ταχύτατα τὴν χρῆσιν ποτοῦ, ἁρμοδίου εἰς τὸ νὰ διατηρῇ τὴν φυσικὴν του εὐθυμίαν. Κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπῆρξεν ἀντικείμενον ἰδιοτροπίας καὶ πολυτελείας, ἄλλα δὲν ἐδράδυνε νὰ καταστῇ ποτὸν σύνηθες καὶ μάλιστα τῶν πλουσίων. Κατὰ μικρὸν ἡ ὑλόεις αὕτη διεδόθη, ὡς εἶδος εἰς ἁπάσας τὰς τάξεις καὶ εἰς ἁπασαν τὴν χώραν. Οἱ κάτοικοι τοῦ Βορρᾶ τοσοῦτον συνείθισαν αὐτὸν, ὥστε καὶ τὸν ἐπροτίμησαν μᾶλλον ἢ τὰ τίνος ὑπ' αὐτῶν μετεχειρίζόμενα πνευματώδη ποτὰ των. Τέλος πάντων ἁπασα ἡ εὐρώπη ἐπεδόθη εἰς τὸ πίνειν καφὲν. Ἦτον ἀδύνατον, ἀφ' οὗ ἡ ἀρέσκεια πρὸς τὸ καφεποτὸν κατέστη τοσοῦτον γενικὴ, νὰ μὴ παρακινήσῃ τοὺς Κλιμακίους εἰς ἀπόκτησιν τοῦ δένδρου, ὅπερ παρέχει τὸν τοσοῦτον πολύτιμον καρπόν. Αἱ παραβλάσσεσαι δυνάμεις εἶχον ἀποκίας κειμένας μεταξὺ τῶν τροπικῶν· αὗαι ἐπιέρθησαν νὰ μεταφέρωσι τὸ καφόδενδρον εἰς αὐτάς. Ἐδόκει νὰ στείλωσι νὰ τὸ ζητήσωσιν εἰς αὐτὴν τὴν γενέτειρὰν του χώραν, τὴν Ἀραβίαν, διότι ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης ἔρχετο ὁ ἐν τῷ ἐμπορίῳ τότε κυκλοφορῶν καφὲς. Οἱ Ὁλλανδοὶ, οἵτινες τότε εἰς τὰ μάλιστα βιομηχανοὶ καὶ δραστήριοι, ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι μετενεγκόντες τὸ δένδρον τοῦτο ἀπὸ τῆς Μόκκας εἰς Βατάβιαν, καὶ ἐκ Βατάβιας εἰς Ἀμστελλόδαμον (Amsterdam). Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ΙΗ', αἰῶνος οἱ ἄρχοντες τῆς πελευταίας ταύτης πόλεως ἐπέμψαν ἐν φυτὸν εἰς τὸν Λουδοβίκον ΙΔ'. Τὸ φυτὸν τοῦτο, ὅπερ ἐπεριποιήθησαν ἐν τῷ βοτανικῷ κήπῳ τῶν Παρισίων, ἐγίνετο πατὴρ ἁπάντων τῶν καφόδενδρων, ὅσα ἔκτοτε μετεφυτεύθησαν εἰς ἁπάσας τὰς ἐν τῇ Ἀμερικῇ Γαλλικὰς νήσους. Τὸ πρῶτον δένδρον ἐφάνη ἐν Μαρτινίκῳ· τοῦτο δὲ μετενεχθὲν ἔκει ὑπὸ τοῦ Κ-ου de Clieux. Ἐν τῷ διάπλῳ, ὅστις ἦτον χαλεπὸς καὶ μακροχρόνιος, τὸ πότιμον ὕδωρ ἐξέλιπεν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ τὸ ἐπὶ ὑπολειπόμενον ὀλίγον διενεμήθη εἰς τοὺς πλέοντας κατὰ ἀναλόγους μερίδας· ἀλλ' ὁ φιλότιμος οὗτος πολίτης συνεμερίσθη τὴν ὑδρίαν του μετὰ τοῦ δενδρυλλίου, ὅπερ τῷ εἶχον ἐμπιστευθῆ, καὶ οὕτω κατόρθωσε νὰ τὸ σώσῃ. Ἅμα ἀφιχθὴ εἰς Μαρτινίκαν, τὸ ἐφύτευσεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κήπου του, ὅπερ ἐνόμισεν ἁρμοδιώτατον εἰς αὔξησιν καὶ συντήρησίν του, καὶ διετέλεσε θεραπεύων αὐτὸ μέχρις οὗ ἐκαρποφόρησε. Δείνιμεν ἔπειτα τοὺς κόκκους αὐτοῦ εἰς πολλοὺς κατοίκους τῆς νήσου, οἵτινες ἐξέτασαν τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ θαυμασίως. Μετ' ὀλίγα ἔτη, φυτὰ τοῦ καφὲ μετενέχθησαν ἐκ τῆς Μαρτινίκας εἰς τὸν Ἅγιον Δομίγγον, τὴν Γουαδελούπαν καὶ τὰς ἄλλας παρακειμένας νήσους.

Περὶ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν ἡ καλλιέργεια τοῦ καφόδενδρου εἰσήχθη εἰς τὴν Καϋένναν ὑπὸ τινος Γάλλου μετενεγκόντος ἐκ τῆς Ὁλλανδικῆς Γουϊάνης κόκκους προσφόρους. Τῷ 1718, ἡ ἐν Παρισίοις ἐδρεύουσα γαλλικὴ ἑταιρία τῶν Ἰνδιῶν, ἐπέμψε φυτὰ Μόκας εἰς τὴν νῆσον Βουρβόνα, καὶ ἅπαντα τὰ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ καλλιεργούμενα καφόδενδρα κατάγονται ἐξ ἐκείνων. Ἐν τούτοις ὑπάρχει ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ καὶ ἰδιαίτερόν τι εἶδος καφὲ τὸ ἴδιον τοῦλάχιστον σημεῖον τὸ ἀναφερόμενον ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, τοῦ ἔτους 1710, φαίνεται ὅτι βεβαιοῖ τοῦτο. Οἱ κάτοικοι λέγονται τῆς νήσου Βουρβόνος, ἰδόντες ἐπὶ τινος Γαλλικοῦ πλοίου προερχόμενος ἐκ Μόκας κλάδους καφόδενδρου βρίθοντας φύλλων καὶ καρπῶν, ἀνεγνώρισαν ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι καὶ εἰς τὰ ὄρη των ὑπάρχουν δένδρα ὅλως παρόμοια μὲ ἐκεῖνα. Ἀπῆλθον λοιπὸν εἰς ἀναζήτησιν αὐτῶν, καὶ εὑρόντες αὐτὰ, ἀπέκοψαν κλάδους, οἷς παρεβάλλοντες πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ πλοίου ληφθέντας, εἶδον ὅμοιους καὶ ἀπαράλλακτους κατὰ τὰ φύλλα καὶ τοὺς καρπούς. Μόνον ὁ καφὲς τῆς νήσου Βουρβόνος

ὀλίγον μακρότερος, λεπτότερος καὶ πρασινότερος τοῦ τῆς Ἀραβίας.

Ἡ χρῆσις ἄρα τοῦ καφὲ εἰσήχθη εἰς τὴν Γαλλίαν μεταξὺ τοῦ 1640 καὶ 1660. Τὸ πρῶτον καφεπωλεῖον συνεστήθη ἐν Μασσαλίᾳ τῷ 1671. Ὁ Μακ-Κολλὸχ (Mac-Culloh) διηγεῖται τὰ περὶ τῆς εἰς Λονδῖνον εἰσαγωγῆς τοῦ καφέ, καὶ τὰς δυσκολίας, ἃς ἐδοκίμασαν οἱ Ὁλλανδοί, ὅπως προμηθεύωσι τὰ πρῶτα των φυτά, ὡς ἑξῆς:

Τὸ πρῶτον, λέγει, καφεστήριον, εἰς ὃ ἐδίδοτο τὸ ὄνομα καφεπωλεῖον ἠνοίχθη ἐν Λονδίνῳ τῷ 1652 Ἔμπορός τις ὀνόματι Ἐδουάρδος (Edward) (μπορεύμενος μετὰ τῆς Τουρκίας, καὶ κομίσας ἐκ τῆς Ἀνατολῆς σάκκους τινὰς καφέ, καὶ συμπαρλαβὼν ἐκεῖθεν ὑπηρέτην Ὁλλανδὸν, εἰδήμονα τῆς καφεψήσεως, ἵδρυσε μετ' ὀλίγον τὴν οἰκίαν του πολυκοσμουμένην ὑπὸ πλήθους ἀνθρώπων, οἵτινες ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐπισκέψεως ἔρχοντο νὰ γευθῶσι τὸ καινοφανὲς τοῦτο ποτόν. Ὅπως λοιπὸν εὐχαριστήσῃ τοὺς φίλους του τούτους, ὧν ὁ ἀριθμὸς ηὔξανεν ἡσυχῆ, καὶ ἀπαλλαχθῇ συνάμα τῆς καθ' ἑκάστην ἐνοχλήσεως ἐν τῷ ἐπιτρέπειν αἱ φίλαι αὗαι ἐπισκέψεις, ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ὑπηρέτην του νὰ ἀποκατασταθῇ ὅπου ἐθέλετο, καὶ ἀνοίξῃ καφεπωλεῖον δι' τὸ ὄφελός του. Ὁ Ἕλλην οὗτος λαβὼν τὴν ἄδειαν ταύτην, ἤνοιξε καφεπωλεῖον εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ μέρος, ὅπου νῦν εἶναι τὸ καφεπωλεῖον Βιρζινίας (Virginia caffé-house). Τὸ περίφημον καφεπωλεῖον τοῦ Garraway, ὅπου γίνονται τοσαῦται πολίτικαι ἐπὶ δημοπρασίας ἦτον τὸ πρῶτον, ὅπερ ἤνοιξεν μετὰ τὴν πυρκαϊὰν τοῦ 1666. Διὰ προκηρύξεως δημοσιευθείσης τῷ 1675, Κάρολος ὁ Β', ἐπιχειρῶν νὰ κλείσῃ τὰ καφεπωλεῖα, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐγίνοντο αὐτόθι αἱ συναθροίσεις τῶν δυσαρεστουμένων, οἵτινες ἐφεύρισκον καὶ διέδιδον ψεύδη καὶ συκοφαντίας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ δυσφημίζωσι τὴν κυβέρνησιν τοῦ βασιλέως, καὶ διαταράττωσι τὴν ἡσυχίαν τοῦ ἔθνους. Οἱ δώδεκα κριταὶ σκεφθέντες περὶ τῆς νομιμότητος τοῦ μέτρου τούτου, ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ κατὰ μικρὰ ποσὰ πωλήσις τοῦ ἀφεψήματος τοῦ καφὲ ἐνδέχεται μὲν νὰ ἦν πρᾶξις ἄθωα ἀλλ' ἐπειδὴ μετεχειρίζοντο αὐτὴν ὅπως τρέφωσι τὴν ἐπανάστασιν, διαδίδωσι ψεύδη καὶ συκοφαντῶσιν ὑψηλὰ ὑποκείμενα, ἔδύνατο νὰ ἀποβῇ καὶ ἐπιβλαβὴς εἰς τε τὸ κράτος καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτήν, καὶ ὅτι, ἑπομένως, ἔπρεπε νὰ μὴ ὑπάρχωσιν.

Οἱ ἡγεμόνες τῆς Ἀραβίας, ὅπως ἀσφαλίσωσιν εἰς ἑαυτοὺς τὸ μονοπώλιον τοῦ καφέ, ἀπηγόρευσαν ἐπὶ ποινῇ θανάτου τὴν ἐκ τῆς χώρας ἐξαγωγὴν τῶν φυτῶν τοῦ καφεδένδρου, ἀπαγορεύσαντες ἔτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀθετηθῇ, διότι τὸ φυτὸν τοῦτο ὑπάρχει 20 καὶ 25 λεύγας ἐνδοτέρω τῆς Μόκας, ἥτις εἶναι ὁ μόνος λιμὴν, εἰς ὃν τὰ εὐρωπαϊκὰ πλοῖα εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ καταπλέωσι. Λέγουσι μάλιστα ὅτι οἱ Ἄραβες προέβησαν καὶ ἔτι περαιτέρω τὰς περὶ τούτου προφυλάξεις των, διαβιβάζοντες τὸ γόνιμον τῶν κυάμων διὰ μικροῦ βρεγμοῦ πρὶν ἢ παραδώσωσιν αὐτὸν εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἐν τούτοις οἱ Ὁλανδοὶ κατώρθωσαν νὰ προμηθευθῶσιν ἐκεῖθεν, εἴτε φυτὰ, εἴτε κόκκους γονίμους, καὶ δι' αὐτῶν κατέστησαν τὸν καφὲ ἐγχώριον ἐν τῇ Βαταυίᾳ.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΑΡΩΝΗΣ.

Προσεκάλεσα μίαν ἑσπέραν φίλας τινὰς παρὰ τὴν γωνίαν τῆς ἑστίας, καὶ συνελαλοῦμεν πρὸς ἀλλήλας μὲ τρόπον ἀρκούντως ψυχρὸν περὶ τοῦ ἐπικρατοῦντος ψύχους, περὶ τοῦ πνέοντος ἀνέμου, καὶ, ἐν ἑνὶ λόγῳ, διελεγόμεθα περὶ τοῦ καιροῦ, ὅτε ἡ βαρωνὴ ἦλθε νὰ περάσῃ τῆς ὥρας της μεθ' ἡμῶν ἐξεπλάγημεν δ' ἅπασαι διὰ τὴν κατήφειαν, ἥτις ἀντηκλάστα ἐπὶ τοῦ σεβασμίου προσώπου της.

— Πάσχετε τι, ἠρώτησε καιρίως τεθλιμμένη; ἀνεκράξαμεν ἅπασαι ὁμοθυμαδὸν, ἐνῷ ἠγείρθημεν, ὅπως τὴν προϋπαντήσωμεν.

— Εἶμαι καταλυπημένη! μᾶς ἀπεκρίθη εὐθὺς, διότι ἐμάθον πρόσφατος τὴν καταστροφὴν τοῦ γαμβροῦ μιᾶς παλαιᾶς φίλης μου, καὶ στοχάζομαι τὰ βάσανα, ἅτινα ἡ οἰκογένεια αὕτη πρέπει νὰ ὑποφέρῃ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην.

— Ἀ! ἀνέκραξε μία ἐξ ἡμῶν ἴσως διὰ περὶ τοῦ Κ. Γ..... τοῦ βαλαντουργοῦ θέλετε, κυρία μου, νὰ εἴπητε. Ἀλλ' ἦτο τῷ ὄντι τόσον πλούσιος, ὅσον τὸν ἔλεγον;

— Ἔζη μ' ἀρκετὴν περιουσίαν, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ συλλάβωσι τοιαύτην περὶ αὐτοῦ ἰδέαν... ἐπανέλαβεν ἄλλη.

— Τοῦτο δὲν ἦτον καθόλου λόγος, εἶπε μία τρίτη.

Καὶ ἀπὸ λόγον εἰς λόγον κατήντησαν νὰ ἀμφισβητῶσι περὶ τοῦ ἀληθοῦς πλούτου.

— Ὁ ἀληθὴς πλοῦτος ἔγκειται ἐν ἡμῖν, εἶπεν ἡ βαρωνὴ, ἀφοῦ μᾶς ἤκουσεν ὅλας ἐν σιωπῇ.

Τότε ἀνεβόησαν ἅπασαι μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως.

— Εἰμπορεῖομεν λοιπὸν ἡμεῖς νὰ κόψωμεν ἀκατομμύρια; ἔλεγεν ἡ μία.

— Εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρωμεν ἀδάμαντας καὶ μαργαρίτας; ἔλεγεν ἡ ἄλλη.

Τέλος, αἱ ἀστειότητες ἀντικαθίστων τοὺς λόγους· ἀλλ' ἡ βαρωνὴ, ἥτις οὐδόλως εἶχε διάθεσιν εὐθυμεῖν, ἀνέλαβε τὸν λόγον μὲ σοβαρότητα.

— Ἄς ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα, Κυρίαι μου, ἂς ἴδωμεν δίκαιοι, καὶ ἂς μάθωμεν νὰ ὁμολογῶμεν τὴν ἀλήθειαν ἡμεῖς, εἰς τὰς ὁποίας τοὐλάχιστον ἡ ἡλικία ἔδωκε τὴν πεῖραν τοῦ βίου, ὅτι ὁ ἀληθὴς πλοῦτος μιᾶς οἰκίας ἔγκειται εἰς τὴν γυναῖκα τὴν διευθύνουσαν τὴν οἰκίαν ταύτην· ὅτου, λ. χ., μία οἰκογένεια ἐνδέχεται νὰ εὑρεθῇ στενοχωρημένη, ἂν καὶ ἔχει ἑκατομμύρια, ἐν ᾧ, ἄλλως, δύναται νὰ εὑρεθῇ, ἔχουσα μετριωτάτην περιουσίαν, ἀρκεῖ ἡ διευθύνουσα αὐτὴν νὰ ἔχῃ τάξιν καὶ οἰκονομίαν, τὰ δύο τοῦτα προσόντα, ἅτινα εἶναι ἀναγκαῖα πάντοτε καὶ παντοχοῦ, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ θρόνου. Ὅπως δὲ μία γυνὴ κατέχῃ τὰ προσόντα ταῦτα, χρειάζεται, ἐν ᾧ ἀκόμη εἶνε νέα, νὰ συνειθίζῃ ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, καθ' ἣν εἰσέρχεται εἰς τὸν κόσμον, νὰ θεωρῇ μὲ ἀδιαφορίαν τοὺς ἀδάμαντας καὶ τοὺς μαργαρίτας, οἵτινες ῥέουσι περὶ αὐτὴν, διότι ζῶμεν εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἕκαστος κάμνει ἐπίδειξιν τοῦ πλούτου του, ὡς ἂν εἰ ἦτον αὐτὸς τὸ μόνον πλεονέκτημα, ὅπερ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ, — καὶ ἀπὸ νὰ ζηλεύῃ τὰ περίλαμπη ἐκεῖνα κοσμήματα, ἅτινα αἱ γυναῖκες ἐπιδείκνυνται σήμερον, χρειάζεται νὰ μάθῃ νὰ θαυμάζῃ τὰ ἀγαθὰ πλεονεκτήματα ἐκείνων, αἵτινες διακρίνονται διὰ τῆς ἰδίας των ἀρετῆς· διότι, ἐὰν αὐτὴ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ μαργαρίτας καὶ ἀδάμαντας, ἅτινα κέκτηνται αἱ πρῶται, δύναται ἀμως νὰ ἀποκτήσῃ ἀρετὰς πολυτιμοτάτας, αἵτινες διαλάμπουσι μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ θαυμασμοῦ μέχρι τῆς μιμήσεως· δὲν ὑπάρχει εἰμὴ ἓν μόνον βῆμα. Ὅσοι λοιπὸν θέλει δοξασθῆ παρὰ τῆς μιᾶς τὴν ἀγαθότητα, παρὰ τῆς ἄλλης τὴν πραότητα, τὴν χάριν καὶ τὸ ἐράσμιον παρὰ τῆς τρίτης καὶ ὅταν γίνῃ οἰκοδέσποινα, ἀντὶ νὰ καταστρέψῃ τὸν ἄνδρα της διὰ τῶν κακοδίξων της ἐπιθυμιῶν, τοὐναντίον θέλει τῷ φέρει τὴν εὐτυχίαν, διασπείρουσα περὶ αὐτὸν ὅλα τὰ ἠθικὰ πλούτη, ἅτινα ἤθελε λάβει παρὰ τῶν ἄλλων.

Ἐνθυμοῦμαι μικρόν τινα καὶ ὡραῖον μῦθον, ὃν θέλετε σᾶς δώσει ἀρκούντως τὴν ἰδέαν ἐκείνου, ὅπερ ἤθελον νὰ σᾶς εἴπω, ἐὰν μὲ ἐθέλετε τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς τὸν διηγηθῶ, προσέθηκεν αὐτὴ μειδιῶσα.

Ἑκάστη ἐξ ἡμῶν τὴν παρεκάλεσε θερμῶς νὰ τὸν διηγηθῇ, καὶ ἡ ἀξιόλογος φίλη μας ἤρξατο οὕτω πως:

Ἡ ΜΟΙΡΑ ΓΑΛΑΥΚΗ.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἡ μοῖρα Γλαυκὴ κατέβη εἰς τὴν γῆν ἔχουσα τὸν αὐγενῆ σκοπὸν τοῦ νὰ διανείμῃ εἰς ὅλας τὰς παρθένους τὰς κατοικούσας τὰς διαφόρους χώρας, τοὺς θησαυροὺς τῶν χαρίτων της, τοὺς ὁποίους μεθ' ἑαυτῆς ἔφερε.

«Ὁ νάνος τῆς Ἀμάραντος ἐσάλπισε καὶ παρευθὺς τὴν τῆς γυνὴ ἐξ ἑκάστου ἔθνους παρουσιάσθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου τῆς μοῖρας Γλαυκῆς, ὅπου ἐκυνεῖτο, ὅλαι κοῦαι ἀπετέλεσαν ἀριθμὸν ἑκατονταέτηρον.

«Ἡ ἀγαθὴ μοῖρα, σκιρτήσασα καὶ χαρετίσασα μὲ χάριν τὰς κόρας ταύτας κυρίας, ταῖς εἶπε μὲ πολλὴν καλωσύνην.

«Μέλλω νὰ δώσω ἀνὰ ἓν δῶρον εἰς ἑκάστην ἐξ ὑμῶν, καὶ ἐπιθυμῶ ἐντὸς καιροῦ νὰ μὴ ἔχῃ αἰτίαν νὰ παραπονῆται δι' ὅτι ἤθελε λάβει, ἐπειδὴ δὲν εἶνε εἰς τὴν ἐξουσίαν μου νὰ δώσω εἰς πολλὰς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Ἐκτὸς τούτου, τὸ ἐμπόρευμα τῶν δωρεῶν μου δὲν ἤθελε τάχα ἀναφέρει ὅλην των τὴν ἀξίαν;

«Ἐπειδὴ ὁ χρόνος εἶναι πολύτιμος εἰς τὰς μοίρας καὶ αὗαι εἶσαι ὀλιγόλογοι, ἡ χαριτωμένη Γλαυκὴ διέκοψεν ἐδῶ τὸν λόγον της καὶ εὐθὺς ἤρξατο νὰ διανέμῃ τὰ δῶρα της, ἐκ τὰ ὁποῖα οὐδεμία ἦμεν δυσχαριστημένη.

«Ἔδωκεν εἰς τὴν νέαν, ἥτις ἐξηπροσώπει ἀπασας τὰς γυναῖκας τῆς Καστιλλίας κόμην τόσον μελαιναν καὶ τόσον μακραν, ὥστε ἐδύνατο νὰ κάμῃ μὲ αὐτὴν μιαν μανδήλιαν.

«Εἰς τὴν Ἰταλίδα ἔδωκεν ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ λαμπροὺς ἐμπαίζοντας τὴν ἔκφρασιν τοῦ Βεσουβίου.

«Εἰς τὴν Ἀγγλίδα, ἓν βόρειον πέλαγος, ἵνα γρυμματίζῃ τὰς παρειάς της.

«Εἰς τὴν Γερμανίδα, μαργαρίτας δέδοντας, ἅτινας εἶχε καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία.

«Εἰς τὴν Ῥωσσίδα, εὐλυγιστίαν κάλαμου καὶ μεγαλοπρέπειαν βασιλίδος, κτλ. κτλ.

Ἔπειτα ἐλθοῦσα εἰς τὰς λιπτομερείας, ἔθηκε τὸ χρυσοῦν ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς Νεαπολιτίδος, τὸ πνεῦμα

ἐν τῇ κεφαλῇ τῆς Ἰρλανδῆς τὴν εὐβουλίαν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Φλαμάνδης, καὶ ἀφοῦ πλέον δὲν τῇ ἐμείνε ἄλλο τι νὰ δώσῃ, ἐσηκώθη ὅπως πετάξῃ.

«Καὶ ἐγὼ τῇ εἶπεν ἡ Παρισινή, κρατοῦσα αὐτὴν ἐκ τῶν κυματουμένων κροσσιέων τοῦ κοκκινοῦ της χιτῶνος.

«Πῶς! ὑμᾶς εἶπεν, ἡ μοῖρα ἐκλαμβος, σᾶς ἐλησμόνησα, λοιπόν;

Ὅλως διόλου, κυρία μου, εἶπεν ἡ Παρισινή, μειδιῶσα.

«Ἐστάθητε, φαίνεται, πολλὰ πλησιόν μου, καὶ δι' αὐτὸ δὲν σᾶς ἴδω, ἀναμφιβόλως. Ἀλλὰ τί δύναμαι τώρα νὰ σᾶς κάμω; Ὁ σάκκος τῶν δωρεῶν ἐξηντλήθη, ἐπανέλαβεν ἡ μοῖρα.

«Ἀλλ' ἀντὶ νὰ πετάξῃ, καθὼς εἶχεν ἐξ ἀρχῆς σκοπόν, ἡ χαριτόβρυτος μοῖρα ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις ἔπειτα, προσκαλέσασα μὲ νεῦμα ὅλας τὰς δωρεμβείσας ὡραίας, ἐλάλησεν οὕτω.

«Πρέπει, κυρίαι νὰ ἦσθε ἀγαθαί, διότι εἴσθε ὡραῖαι· ἀνάγκαι λοιπὸν εἰς ὑμᾶς νὰ θεραπεύσητε τὸ βαρὺ λάθος, εἰς ὃ περιέπεσα κατὰ τὴν διανομὴν τῶν δωρεῶν μου. Ἐλησμόνησα τὴν ἐκ Παρισίων ἀδελφήν σας ἐδῶ, παρακαλῶ ἑκάστη ἐξ ὑμῶν νὰ ἀποσπάσῃ ἓν μέρος τοῦ δώρου της, καὶ νὰ χαρίσῃ αὐτὸ εἰς τὴν ἡμετέραν Παρισινήν... Ὑμεῖς μὲν οὕτω θέλετε χάσει ὀλίγον, ἀλλὰ θέλετε, ἀρ' ἐτέρου, κατορθώσει πολύ.

«Καὶ τοῦς νὰ παρακούσωσιν εἰς μοῖραν, μάλιστα δὲ εἰς τὴν Γλυκεῖαν Ὀθόνην, μετὰ χάριτος, ἣν ἔχουσι πάντοτε οἱ εὐδαίμονες, αἱ κυρίαι αὗαι προσέθεσαν ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην εἰς τὴν Παρισινήν, καὶ ἐν παρόδῳ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, ἡ μὲν ἐκ τῆς ὡραίας κόμης της, ἡ δὲ ὀλίγον ἐκ τοῦ ῥοδόχρου τῶν παρειῶν της, ἡ δὲ ἀκτῖνάς τινας τῆς χαριεστάτης της, ἡ δὲ σπινθῆράς τινας τοῦ πνεύματός της· ἐγένετο δὲ, ὥστε ἡ Παρισινή, ἡ νῦν κατ' ἀρχὰς ἦτον ἀπορωτάτη, ἄστεγος καὶ λησμονημένη, νὰ εὑρεθῇ ἐν μιᾷ στιγμῇ, ὅτι τῆς διανομῆς ταύτης, πολὺ πλουσιωτέρα, καὶ κάλλιον πεπροικισμένη, ἢ ἄπασαι αἱ ἄλλαι τῆς σύντροφοι.

«Ἡ μοῖρα Γλυκεῖα μειδιῶσα ἀνέβη πάλιν εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἡ ὡραιοτάτη αὕτη φαντασία δὲν εἶνε ἡ εἰκὼν τῶν ὅσα ἐγὼ συμβουλεύω εἰς τὴν γυναῖκας, ἵνα ἀποκτῶσι τὸν ἐπιθυμητὸν πλοῦτον, δηλαδὴ, ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον φέρει εἰς ἡμᾶς ἡ ἀρετὴ; εἶπε μετὰ μειδιάματος ἡ βαρώνη, ὅτε ἐτελείωσε τὸν μῦθόν της· διότι ὁ πρώτιστος πλοῦτος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἔρχεται εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ ζῆν δι' ὀλίγου, δηλαδὴ εἰς τὸ νὰ δύνανται τις νὰ μὴ δημιουργῇ καθεκάστην νέας ἀνάγκας πολυτελείας καὶ δαπάνης. Ἐὰν τις ὑμῶν ἦνε πλουσία, ἡ μετριοφροσύνη αὕτη σᾶς ἀφίνει πλειότερα χρήματα δι' ἐλεημοσύνας· ἐὰν ἦνε μετρίας καταστάσεως σᾶς προφυλάττει τῶν στερήσεων, καὶ δὲν παρέχει αἰτίας εἰς τὸν φθόνον, ὅτις εἶνε πληγὴ αἰσχρὰ τῆς καρδίας.

Πρὸς τούτοις, ὁ πλοῦτος ἄρα καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ κόσμου τούτου εἶνε πάντοτε πράγματα λίαν ἐπίζηλα; ἐδιωκολούθησεν ἡ εἰδικὴ αὕτη γυνή. Ἐὰν τις ἐδύνατο νὰ γνωρίσῃ τὴν θλίψιν, ἥτις πολλάκις καταπαράζει τὴν ψυχὴν τῶν λαμπρῶν ἐκείνων ἀστέρων, ὧν θαυμάζομεν τὸν δίσκον, ἐν ᾧ φθονοῦμεν σιωπηλῶς τὴν εὐδαιμονίαν, ἠθέλομεν μένει ἐμπλητοι, καὶ ἠθέλομεν τὰς θρηνήσει εἰλικρινῶς. Βλέπουσαι αὐτὰς μειδιώσας ὑπὸ τὰς πληγὰς τοῦ γνόφου, ὅστις καταπρώγει τὰ σπλάγχνα των.

Ὅθεν, ἵνα ἀναφέρω ἓν μόνον παράδειγμα πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ λόγου μου, ὑπάρχει ἄρα γυνὴ εἰς τὸν κόσμον, ἧς τὸ πεπρωμένον ἐφάνη μέλλον ἐπίφθονον, ἡ ἡ κυρία Μαιντενώνος, ἥτις ἐκ τοσούτου ταπεινῆς καταγωγῆς ἐφθασεν εἰς τοσοῦτον ὑψηλὴν περωπὴν λοιπόν, ὑπῆρξεν αὕτη εὐτυχὴς ἐκείνη, ἥτις περιδιαβάζουσα ἐντὸς τοῦ μεγιστικοῦ παραδείσου τοῦ Μαρλὶ μετὰ τῆς βελφίνης, καὶ βλέπουσα ἐντὸς μαρμαρίνης δεξαμενῆς, ἧς τὸ ὕδωρ ἦτο καὶ τοῦ κρυστάλλου διαυγέστερον, πτωχοὺς τινὰς κυπρίνους, (βλαχ. κράπους), οἵτινες ἐφαίνοντο ἅλιν κατηφεῖς, εἶπε μὲ συγκεκινημένην φωνὴν εἰς τὴν πριγκηπέσσαν.

— Καὶ αὐτὰ εἶνε καθὼς ἐγώ... πεθυστοὶ τὸν βόρβορόν των... Αὐτὴ ἡ περίφημος μαρκεσία ἐγραφέ ποτε πρὸς τὸν στρατάρχην δὲ Νοάλλιον (Noailles), τὸν παλαιὸν φίλον της, καὶ τοῦτο ὀλίγον ὕστερον τῆς συζεύξεώς της μετὰ Λουδοβίκου ΙΔ'· τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην, ἣν κλέπτεται ἤδη ἡ αὐτοκρατορικὴ βιβλιοθήκη.

«Ἤγόρασα εἰκόνας εἰς τὰ τέρπνα τῶν Βερσαλλίων, καὶ συχνὰ πορεύομαι ἐκεῖ, ὅπως ἀναπαυθῶ, διότι μόνον ἐκεῖ εἶμαι εὐτυχὴς· τὸν μετεποίησα εἰς μικρὸν ἐπαυλιν, ἔχω ἐκεῖ μίαν ἀγελάδα, μίαν σκύφαν, ἓξ χοίρους, ἓν ἀρνίον, τρεῖς ὄρνιθας, τέσσαρας νήσσας ἐντὸς καλλίστου, ἴδοὺ αἱ παρέδραι μου ἀληθιναὶ ἡδοναί.»

Βλέπετε ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη, ἡ σχεδὸν καθημένη ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ θρόνου, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ θησαυροὶ τῆς Γαλλίας ἦσαν ἀνοικτοί, ἀπέρριψε τὰ μεγαλεῖα, καὶ ἐξέλιπε τὴν ἀσημότητα, ἐνῷ ὅλαι αἱ

γυναῖκες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐθεώνουν αὐτὴν ὡς τελείως εὐδαίμονα.

Ἀλλὰ μὴ πιστεύσητε, φίλοι μου, ὅτι θέλω νὰ μιμηθῶ τὴν ἀλώπεκα τοῦ μύθου, εἶπε γελῶσα ἡ βαρώνη, καὶ λέγω ὅτι πρέπει τις νὰ καταφρονῇ τὴν περιουσίαν, διότι ἀπὸ ἐφάνη αὐστηρὰ πρὸς ἐμὲ ὄχι, βεβαίως, ἀλλὰ θέλω νὰ διδάξω τὰς σημερινὰς νέας κόρας νὰ συλλογίζωνται ὀλιγώτερον αὐτὴν τὴν περιουσίαν, τὴν ὁποίαν αὐταὶ θεωροῦσι καθ' ὑπερβολὴν ὡς τὴν πρωτίστην εὐτυχίαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἐν ᾧ ἡ εὐτυχία αὕτη, ἣν αὐταὶ ζηλεύουσι, ἀπαντᾶται συχνότατα εἰς ταπεινοτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας μέλλον, ἢ εἰς τὰς λαμπρὰς ἐκείνας, τὰς ὁποίας ὁ κοινὸς ἀνθρωπος φθονεῖ, χωρὶς νὰ στοχάζηται ὅτι ἡ θύελλα ἐκριζώνει τὴν ὀρῦν, ἥτις ὑψώνει τὴν κεφαλήν της, καὶ κάμπτει μόνον τὴν χλόην τῆς πεδιάδος.

— Ἀλλά, φεῦ! δυστυχῶς αἱ νέαι κόραι τὴν σήμερον ἔχουσιν ἄλλας ἰδέας, εἶπον καὶ ἐγὼ ὁλότι παρευρέθην χθὲς εἰς γάμον γενόμενον χάριν ἀγγλίνου, καὶ ἀνεγίνωσκον ἐπὶ τῶν προσώπων τῶν περιστοιχουσῶν ἡμᾶς νεανίδων, πόσον ἡ θέσις τῆς νύμφης, ἥτις κατέβαινεν ἀπὸ λαμπρᾶς ἁμαξάδος, ταῖς ἐφαίνετο ἐπίφθονος· αὐταὶ ὁλόβλεπον προσέχουν εἰς τὸν νυμφίον, ὅστις ἦτον γέρων, καὶ ὅστις μοι ἐφαίνετο ἄβρωστος καὶ σπυρνός. Ὀλίγαι τινὲς γυναῖκες τῆς ἡλικίας μου μόναι, ἠσθανόμεθα ἐν ἡμῖν αἰσθήματα, ἅτινα ἐσφιγγον τὴν καρδίαν μας.

— Διότι ὑμεῖς μόναι εἴχετε τὴν πεῖραν τοῦ βίου, ὑπέλαβεν μετὰ βαθέος στεναγμοῦ ἡ βαρώνη, καὶ θεωρᾶτε διὰ μέσου τῶν κυμάτων τῶν ὀντελλῶν, αἵτινες ἐκκαίουσιν τὴν νύμφην, τοὺς ῥόκκας τῶν ὀκρόνων, ἅτινα ἐμέλλον νὰ ἀποτίσωσιν ἐκεῖνα τὰ πλούτη, τὰ ὁποῖα ἦλα τὰ περὶ ὑμᾶς ἄρρενα κόρασα ἐθαύμαζον καὶ ἐφθόνουν.

Κωμωδία ἐν Παρισίοις

Ὦ ναί! κρεῖττον τὰ τύμπανα,
Ἡ κιθάρα μὲ γοναῖκα.
Θὰ τρεῖ ἐπὶ τὸ χρέος μου
Τώρα μὲ τρομάρα!
Μὴ κλαίης! τὴν καρδίαν μου
Τὸ δάκρυ σου σπαράζει,
Θὰ φύγω, βάς μου, φίλε μου,
Τὸ ὄνειρον φεύγει!

Ἠ! πάσσα, σκέσσι, ἔρω μου,
Δὲν φύγεις, δὲν σ' ἀφίνω,
Τὸ τύμπανο δὲν ἔρχεται,
Δὲν ἔλθεν ἡ κατάρα...
Νὰ σ' ἴδω ἐπ' ἄρας μὲ!
Τὸν θάνατον προκρίνω...
Μὴ φύγης! Ὀ! μὴ φύγεις,
Μὴ φύγεις πολλοῦ!

Ἤρθον πάλιν οἱ σάλπιγγες,
Μὲ κράζει ἡ πατρίς μου.
Νὰ σταθῶ εἰς τὸν πόλεμον
Ἀνδρεῖος μαχητής.
Ἐλθέ, ἐλθὲ πλησίον μου,
Ὦ φίλε τῆς ζωῆς μου,
Ἀνεμπορῶ! μὲ δάκρυα
Νὰ μείνω μὲ ζωῆς!

Ἔλθε εἰς τὴν ἀγκάλην μου,
Καὶ δός μου τελευταῖον
Τὸν ἀσπασμὸν σ' ἀγάπης,
Ὦ φίλε πρώτιστε.

Εἰς τῆς καρδίας τὸν βωμὸν
Ἡ ὥρα ἤλθε πλέον
Νὰ σπαρταρῶ! ὀχέσω!...
Σπάμε, σπάμε σκλάβε!

Ἤλθαμε! ἀγάπη!...
Ἐν μόνον ζήσει κρίσιν.
Τὴν φίλη σου τὸν δόσιμον
Ὀλίγον ἀνάμεσα!
Ἠ! τῆς ἡμέρας ἀνάμεσα
Τῶν νέων μας ἐρώτων,
Καὶ ἐν μακρὰν ἐξέστασιν,
Ὀθόνης, σπαραγμοί!

Δὲν ἀλλάσσει... εἰς τὸν πόλεμον
Σὲ σπρώχνουν φίλοι.
Καὶ θὰ σ' ἴδῃ θάνατος
Ἠ νέος θαυμαστής
Ὀ! νέος ναί! χαμόγελον
Μὲ μειδιάσε γλυκύ,
Θὰ εἶ πρόσωπο ἡ φίλος σου
Εἰς ὅλ' τὰ κόσμου τοῦτο!...

Ἔλθαμε εἰς τὸν κίνδυνον
Τρέχω, πατρὶς φίλτατη,
Ἤλθε τώρα φεῦ! τὸ ἄμυρο
Τοῦ βίου μὲ σπαρμί!
Ἤλθαμε! ἀγάπη!
Ἠ τάχα τὸ πρόσταγμα...
Ὦ ἄμυρο μόνο ἀγάπης,
Τὸ θέλει ἡ πατρίς!

Ἀνωνύμου...

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Περίεργός τις τοκογλύφος, ὅστις, ἔλεπε καθ' ἑκάστην ἐλαττούμενα τὰ κέρδη του, ἐπορεύθη πρός τινα ὁσιώτατον ἱεροκήρυκα, ἵνα τὸν παρακαλέσῃ νὰ κηρύξῃ μετὰ σφοδρότητος κατὰ τῆς τοκογλυφίας. Οὗτος ὑπολαβών αὐτὸν μετανοήσαντα, τῷ ὁλόλυξε μὲ τόνον πνευματικὸν καὶ ἱεροπρεπῆ· ἀ τέκνον μου, πόσον ἀγάλλεται ἡ ψυχή μου διότι βλέπω φῶς φανερὰ ὅτι ἡ θεία χάρις ἐπεφοίτησε καὶ ἐνεργεῖ εἰς τὴν καρδίαν σας. Δὲν μ' ἐνοιήσατε, τῷ ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ τοκογλύφος. Σᾶς κάμνω τὴν παράκλησιν ταύτην, διότι ἐπληθύνθησαν ἐπὶ τὸ δεῖνα οἱ τοκογλύφοι ἐν τῇ πόλει, ὥστε κατήντησα νὰ μὴ κερδαίνω τίποτε πλέον ἐὰν ἐδύνασθε νὰ τοὺς διορθώσητε διὰ τῶν κηρυγμάτων σας, ἴσως ὁ κόσμος θὰ ἤρχετο εἰς ἐμέ.

Ἕτερος τοκογλύφος ἔπνιγε τὸ λοίβιον. Ὁ πνευματικός του τὸν παρῆνει ὅσον ἐδύνατο, καὶ ὅπως αἱ παραινέσεις του ὦσι παθητικώτεραι, τῷ ἐδείκνυεν ἕνα ἐσταυρωμένον. Ὁ ψυχοβόργος τὸν θεωρεῖ ἀπαθῶς. Ὁ πνευματικὸς ὑπολαβὼν αὐτὸν κατανυχθέντα, τῷ προσφέρει τὸν ἐσταυρωμένον, ὅστις ἦτον ἐξ ἀργύρου. Ὁ πάσχων τὸν σταθμίζει εἰς τὴν χεῖρα καὶ τὸν ἀποδίδει, λέγων· «Κύριε, δὲν δύναμαι νὰ δανείσω πολὺ πρᾶγμα μὲ τόσον μικρὰς ἀξίας ἀνίχυρον.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

Κανόνες περὶ γλυκυσμάτων ἐν γένει.

Ἀπαιτεῖται σκεῦος ἐκ χαλκοῦ μὴ κασσιτερωμένον (τὰ κέρματα καὶ φαγιντινά εἰσιν ἀκατάλληλα, ὅτι δυνάμενα νὰ καύσωσι τὸ ἐν αὐτοῖς σάκχαρον, ἢ νὰ μεταδώσωσιν εἰς αὐτὸ κακὴν γεῦσιν). Ὁ μὴ ἔχων τὸ ἐπὶ τούτῳ λεκανοειδὲς λεύκιον (καζανάκι τοῦ γλυκοῦ) δύναται νὰ μεταχειρίζηται καὶ ἄλλο οἱονδήποτε χαλκοῦν ἀγγεῖον, ἀφοῦ ὅμως πρῶτον τὸ καθαρίσῃ ἐπιμελῶς ἐσωθέν τε καὶ ἔξωθεν. Τὸ πῶρ ἔστω ἐκ ξύλων μᾶλλον ἢ ἐξ ἀνθράκων, ἀλλὰ σύντονον καὶ ὀρθοστιῶν. Μηδέποτε τὸ γλύκισμα νὰ μείνῃ ἐντὸς τοῦ λευκίου πολλὴν ὥραν, ἀλλ' εὐθὺς ἅμα βράσῃ καὶ ζνῖ ἕτοιμον, νὰ ἐκκενώνηται εἰς ἐξεπίτηδες ἀγγεῖα κεράμεα ἐπιχαλτωμένα πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ τάχιστα ἀναπτυσσομένου ἰοῦ.

Ἐνόσῳ τὸ σακχαρώδες διάλυμα τοποθετεῖται ἐπὶ τοῦ πυρός, εἶναι ἀνάγκη νὰ μένῃ τις παρ' αὐτῷ, πρῶτον, ὅπως διὰ τοῦ ἐξαφρωστηρίου ἀφαιρῇ ἐπιμελῶς τὸν ἑκάστοτε ἀναβαίνοντα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀφρόν, καὶ δεύτερον, ὅπως ἀνακινᾷ αὐτὸ διὰ τοῦ ἐξαφρωστηρίου, καὶ ἵνα μὴ κολλήσῃ εἰς τὸν πυθμένα, καὶ ἵνα ἐμποδισθῇ ἡ ὑπερχείλισις.

Ἀφοῦ τὸ γλύκισμα βράσῃ ὅσον πρέπει, χύνεται εὐθὺς εἰς τὰ εἰς φύλαξιν αὐτοῦ ἐπιτήδεια ἀγγεῖα, ἅτινα γεμίζονται μέχρι τοῦ χείλους, διότι τὰ γλυκύσματα, ψυχραινόμενα, ὑποδιδάζονται.

Τὰ γλυκύσματα εἴτε ἕνεκα ὑγρασίας, εἴτε διὰ τὸ λίαν ῥοώδες καὶ ὀβαπώδες αὐτῶν πάσχουσιν ὑπὸ εὐρωστάσεως (μούχλας) αὕτη θεραπεύεται, ἀφ' οὗ τὸ ἀγγεῖον καλυφθῇ μὲ νέον κάλυμμα ἐκ χαρτίου ἐμβεβρεγμένου ἐντὸς ὀινοπνεύματος, καὶ τεθῇ ἔπειτα εἰς ξηρὸν τόπον.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς εὐρωστάσεως συνιστῶνται, ἀφ' οὗ πληρώσωσι τὸ ἀγγεῖον εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων δακτύλων ἀπὸ τοῦ χείλους, τὸ ὑπόλοιπον νὰ ἀναπληρώσωσι διὰ τοῦ αὐτοῦ μὲν γλυκύσματος, ἀλλὰ πηκτοτέρου, ἤτοι μᾶλλον δεμένου.

Τὸ γλύκισμα ἅμα ἀρχίζῃ νὰ βράζῃ ἐντὸς τοῦ ἀγγείου του, ἀπαιτεῖ νὰ διορθωθῇ διὰ τοῦ πυρός, ἤτοι νὰ βρασθῇ καὶ δεύτερον, ἵνα διαλυθῶσι τὰ ἀναπτυσσόμενα ἰξά.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ ΚΡΥΣΤΑΛΛΩΤΑ. Ἀραίρεσον ἐπιτηδείως τὸν φλοιὸν καὶ πᾶσαν τὴν μεταξὺ φλοιοῦ καὶ σαρκὸς βαμβακώδη οὐσίαν τοῦ πορτογαλλίου διαχώρισον αὐτὸ εἰς τὰ φυσικά τμήματά του, χωρὶς ὅμως αὐτὰ νὰ διαβράγῶσι· διαπέρασον νῆμα εἰς ἐκεῖνο τὸ ἄκρον τοῦ κέντρου, ὅπου ὑπάρχουσιν ἶνες στερεαί, καὶ δέσον αὐτὴν εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζῃ δακτύλιον, ἐξ οὗ νὰ κρεμᾶται. Ποίησον ἀγκυροειδῆ κρεμαστῆρας ἐκ σύρματος σιδηροῦ παρεμφερεῖς τῷ **S**. Ἕψησον τὸ σάκχαρον μέχρι κρυσταλλώσεως λάβε τὰ τμήματα ἓν μετὰ τὸ ἄλλο δι' ἑνὸς τῶν κρεμαστήρων, ἐμβαλε εἰς τὸ ζέον σάκχαρον, καὶ εἶτα κρέμασον ὅσον τάχιστα εἰς ῥαβδίον. Ἀπαιτεῖται ταχυχειρία περὶ τὴν ἐκτέλεσιν, ἵνα μὴ τὸ σάκχαρον ὑπερβῇ τὸν βαθμὸν τῆς ἀναγκαίας κρυσταλλώσεως.